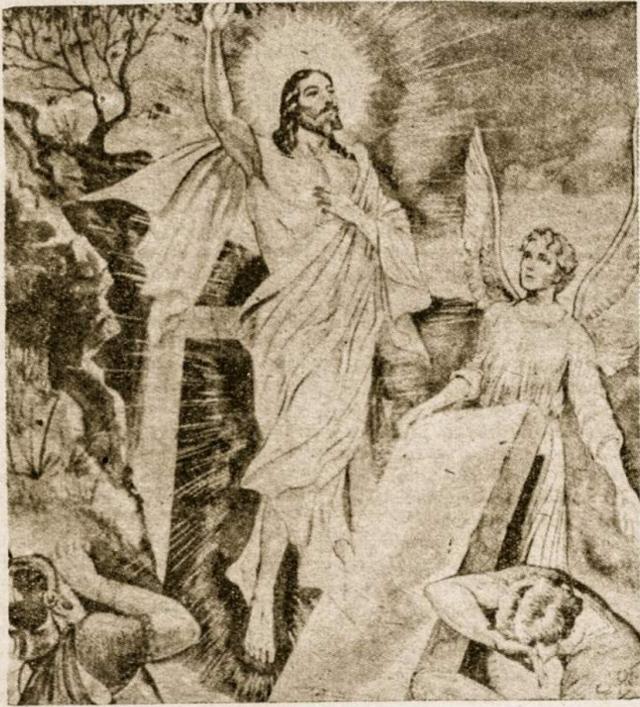

SVEIKI SULAUKE SV. VELYKŲ!

GREITO TEVYNĖS PRISIKĖLIMO IR GAUSAUS VELYKŲ DZIAUGSMO VISIEMS SAVO GARBĖS LEIDEJAMS, BENDRADARBIAMS, SKAITYTOJAMS IR RĖMĖJAMS LINKI "LAIKAS"

MIRTIES SMĖLIS

"Mirties smėlis" yra naujusias ir pats baisiausias atominis ginklas. Jį turi ne tik amerikiečiai, bet ir sovietai. Ape tai JAV karininkams buvo pranešta ir paaiškinta oficialiu karinės vadovybės leidiniu, Mirties smėlio gamyba yra paprasčiausia. Reikia tik krūvos paprasto smėlio ir atominės energijos šaltinio. Smėlio krūva apiejama radioaktyviomis medžiagomis ir išdžiovinama. Gautas mišinys pasėjamas iš lėktuvo, vairuojamo radio pagalba iš kito lėktuvo. Negali lėktuvo su mirties slėniu važiuoti žmonės, nes smėlis neišvengiamai juos tuojau nužudytų. Bandymai apsaugoti vairuotoją specialaus metalo plokštėmis nebuvo niekais. Mirties smėlio pasėkmes yra baisiausios, 200 kilogramų mirties smėlio pakaktų išžudyti visus 9 milijonus New Yorko gyventojų. Jokios gyvybės nelie-

ka. Kai kurios aukos miršta tuojau, kiti, mažiau spindulių paliesti, po keletos valandų, dienų ar savaitių. Prieš mirdami pajus norą vemti, gaus staigių mažakraujystę ir kraujopūdžius. Mirusius bus sunku atpažinti, nes visiems tuojau nukris visi plaukai. Šio naujo ginklo pranašumas prieš atomo bombą yra tas, kad mirties smėlis, sunaikindamas viską gyvybę, nesunaikins nė vieno pastato. Kai smėlio spinduliavimas baigsis (tai galima lengvai patikrinti turimais instrumentais), nauji gyventojai galės užimti buvusiųjų butus. Mirties smėlis gali būti vartojamas ir fronte. "Mirties spindulių, radioginis" karas dar neseniai buvo fantastinių romanų tema, šiuo metu jis yra tapęs tamsi tikrovė — baigia savo pranešimą minėtas JAV kariuomenės leidinys.

LIETUVOS ATSTOVAVIMAS VALDŽIOS PERDAVIMO IŠKILMESE URUGVAJUJE

Šiomis dienomis Urugvajuje su dideliu iškilmeis įvyko valdžios perdavimas naujai išrinktam Respublikos Prezidentui Andres Martinez Trueba. I šias iškilmes specialias delegacijas atsiuntė net 43 valstybės. Daugelio valstybių delegacijos buvo skaitlingos; jas sudarė žymūs politikai bei diplomatai. Lietuvai šiose iškilmėse atstovavo Dr. Kazimieras Grauzinis kaip Nepaprastas Pasiuntinys ir Igaliotas Ministras specialioje misijoje ir buvo garbingai priimtas Urugvajaus vyriausybės. Kai laike iškilmingų audiencijų mūsų Pasiuntinys Dr. Grauzinis perdavė Lietuvai Tautos pasveikinimus, tai jį priimdami Urugvajaus Respublikos Prezidentas P. Luis Batlle Berres atsakė, jog turįs vilties aplankyti netolimoj ateity laisvos Lietuvos Prezidentą. O Urugvajaus Užsienių Reikalų Ministras Dr. Dominguez Campora atsakė šitokiais žodžiais: "Man ypatingai malonu priimti Tamstą, Pone Ministre, nes Tamsta esi simbolis kovojančios už savo laisvę Tautos ir aš nuoširdžiai linkiu jums atgaivinti Nepriklausomą Lietuvą". Taip pat ir naujas Prezidentas p. Martinez Trueba malo-

nai priėmė mūsų Pasiuntinį. Panašiai kaip ir prie kitų valstybių misijų, prie Lietuvos Pasiuntinio buvo priskirti du palydovai — civilinis attaché p. Juan H. Sheppard Penco ir kariškas adjutantas pulk. leit. Francisco Bassi, kurie ir lydėjo jį valdžios paskirtu automobiliu į visas iškilmes, kurios tęsėsi šešias dienas. Užs. Reikalų Ministro kvietimu dr. Grauzinis drauge su kitų valstybių misijų šefais buvo nuvykęs į Tarptautinį Kinematografijos Festivalį garsioj Urugvajaus vairsvietėj Punta del Este. Ten Užsienių Reikalų Ministerijos svečiams buvo rezervuotos vietos viešbučiuose ir iš Montevideo pasiųsti automobiliai svečių dispozicijai. Baigęs savo misiją, Dr. Grauzinis atitinkama nota padėkojo Urugvajaus Vyriausybei, savo palydovus su ponomis pakvietė pusryčių Ermitage viešbutyje, apdovanojo knygomis apie Lietuvą, o poniais gėlėmis. Šiaja proga mes lietuviai linkime daug laimės naujam Urugvajaus Respublikos Prezidentui bei Jo Vyriausybei, o draugingai Urugvajaus Valstybei reiškiamo gerovės linkėjimus.

Karas Prasidės Balandžio 12!

Vasario 23 d. Washingtono valdžios sluogsnuose iš nežinia kur staiga pasklido gandas, kad trečiasis pasaulio karas prasidės šiuo metų balandžio 12 d. staigiu sovietų smūgiu, panašiu į japonų suduotą smūgį amerikiečių laivynui Pearl Harbor uoste. Galimas daktas, kad gandas buvo paleistas iš strateginių centrų tam tikrais strateginiais sumetimais: patikrinti kai kurių veiksmų budrumą ir atkreipti jų dėmesį į kai kuriuos galimus karo simptomus.

Panamerikos Konferencija Washingtone

Kovo 26 d. Washingtone prasideda visų 21 Amerikos respublikų užsienių ministrų konferencija, kurioje bus svarstomi Amerikos žemyno gynybos reikalai. JAV išksiančios projektą sudaryti Lotyniškosios Amerikos Legijoną, kuris dalyvautų žemyno gynyboj kartu su JAV kariuomene.

Vladimiro Clementis Paslaptis

Apie buvusį Čekoslovakijos užsienių reik. ministrą Vladimira Clementis (komunistą) yra daug įvairiausių gaudu. Vieni teigia, kad jis buvo nušautas bėgiant iš Čekoslovakijos į Vakarų Vokietiją, kiti kad suimtas ir laukia teismo Pragos kalėjime. Kiti — kad paspruko su šeima į Jugoslaviją.

Vasario 8 d. kažkas iš Vienos telefonu norėjo susisiekti su Dr. Clementis, esančiu Jugoslavijos mieste Abazzia. Viešbučio telefonistas atsakė, kad Dr. Clementis viešbutyje nėra, nes išėjęs į miestą. Tuo momentu pasikalbėjimą nutraukė Jugoslavijos cenzorius. Po ilgesnio pasikalbėjimo su cenzorium, viešbučio telefonistas į Vieną pranešė: "Aš suklydau, Dr. Clementis nėra Abazzia mieste".

Jugoslavijos informacijų agentūra nepaneigė ir nepatvirtino Clementis atvykimo, tik pareiškė: "Yra galimas daktas, kad Dr. Clementis prašys leidimo apsigyventi Jugoslavijoje". Vėliau toji pati agentūra neiškiai paneigė Clementis atvykimą į Jugoslaviją.

Vis dėlto yra aiškių įrodymų, kad Dr. Clementis su žmona ir palydovu, apsirūpinę netikrais dokumentais, pervažiavo Vakarų Vokietiją ir Austriją ir žaliu automobiliu pateko į Jugoslaviją. Dukart pateko rusų kontrolėn, tačiau nebuvo pažinti. Vos atvykęs į Jugoslaviją, Clementis pasiuntė telegramą Titui, kuris jį puikiai galėtų panaudoti "titizmui" skleisti.

Amerikos Balso (Voice of America) Tarptautinių Transliacijų Viršinių k a s p. Foy D. Kohler įteikia 1951 m. Vasario 16 d. pirmosios lietuviškosios transliacijos į Lietuvą programą Lietuvai Ministrui J. A. Valstybėse p. Povilui Žadeikiui.

Al recordar la Fecha Nacional Lituana...

En este día de gloria, de feliz exaltación para Lituania, viene a nuestra mente el recuerdo de cosas leídas, de escenas vividas a través de libros y narraciones, hechos por los amigos lituanos.

Al recordar la Fecha Nacional Lituana, del 16 de febrero de 1918, pensamos en las mañanas, que despertaban en las madrugadas ante los claros paisajes, entre el bullicio de los pájaros y el canto de los pastores arreando sus animales.

En los claros amaneceres, las chimeneas de las fábricas, lanzando el humo al infinito, mientras el sol los alcanza dándoles reflejos multicolores.

Las maravillosas auroras, en épocas de cosecha, donde un enjambre de jóvenes, — hombres y mujeres, — en medio de la alegría que da la buena siembra, cantan típicas canciones, mientras extraen del fructífero suelo las pajas doradas del trigo y el centeno.

El sonar matutino de las campanas llamando a sus devotas a rezar por la paz y la felicidad de las almas que buscan en su credo la piadosa y celestial resignación.

Las mañanas llenas de colores y esperanzas, nevadas las túnicas de niños inquietos y alegres, que marchan a la escuela en sus trineos, entonando el himno del porvenir.

En los bellos jardines con sus perfumadas rosas y con el aroma inconfundible de la "ruta" flor clásica de las novias, — símbolo de pureza — que no falta ni en la más humilde casa.

Y levantando la vista contemplar a la distancia los robustos robles, luciendo arrogantes sus 120 y 150 años y hacia el otro lado los gigantes pinos, con sus brazos tendidos a la fraternidad y su punta incrustarse en las nubes. ¡Oh, maravillosa elegancia! la de estos reyes de la altura y allí abajo creciendo los hongos "baravicas" que prendidos a la tierra esperan unas manos que los recojan y los lleven a las mesas cordiales de las familias felices.

Porqué no recordar también los inmensos plantíos de manzanos con sus flores blancas y rosadas primero y luego su fruto rojo, que como chica ruborosa se esconde entre sus hojas.

Vienen a mi imaginación las escenas hermosas de las tardecitas de los sábados de novios, en donde los galanes cantan a sus prometidas sentimentales serenadas.

Otra escena, que enternece, que subyuga, es admirar a esas cariñosas madres, que en las tardes estivales, con sus pequeños sobre sus rodillas hilan y tejen la ropa de sus hijos.

Estos y muchos otros recuerdos típicos lituanos, nos conmueven, nos emocionan, nos obligan a desear se repitan nuevamente en aquel país de gente laboriosa, buena, amante de la paz, la fraternidad y la libertad. Pero para que esto vuelva a ser la vida de Lituania, es necesario que todos, lituanos y los que no lo somos, formemos un haz poderoso e imponamos su liberación. Sobre todo es deber de los lituanos posponer los prejuicios, las ideologías y los credos, políticos o religiosos, para solamente perseverar firmemente en un pensamiento, que es el de la Independencia y la Libertad de Lituania.

MENSAJE DEL SR. P. MARTINEZ BERSETCHE, PRONUNCIADO POR RADIO DE MONTEVIDEO CX26 EI 16 DE FEBRERO DE 1951.

Politinė kronika

- II. 22 — D. Britanija sutinka su teikti dominijos teises Malajų kolonijai su sostine Singapur.
- Indijos provincijose Kašmir, Assam ir Manipur pasirodė ginkluoti komunistų būriai.
- Sprausminis anglų lėktuvas perlėkė Atlantą per 4 val. 40 min. Saulė tą atstumą nueina per 4 val. 10 min. Vadinasi lėktuvas tik pusvalandį "atsilik" nuo saulės.
- II. 23 — Winston Churchill pakėlė anglų parlamente skandalą dėl amerikiečio paskyrimo vyriausiuoju Atlanto Pakto valstybių laivyno vadu. Jis nurodo, kad anglai per paskutinįjį karą Atlante paskandino 520 povandeninių laivų, o amerikiečiai vos 121.
- II. 24 — Berlyne sovietai mini 33 metų raudonosios armijos sukaktį. Speciali 250 metrų apsaugos zona saugojų svečius, kurių tarpe buvo ir vakarinių Berlyno zonų okupaciniai viršininkai.
- II. 25 — Sueso kanalo srity įrengiamos oro laivyno bazės, iš kurių galima pulti Sovietų Sąjungą atomo bombomis.
- Čekoslovakijoje tariamai susektas plataus masto samokslas, kuris sovie-

- tams duoda laisvas rankas sulikviduoti nepatinkamą elementą.
- II. 26 — Italijoje vėl 77 komunistų vadai išstojo iš partijos.
- Raudonieji sukilėliai paėmė į savo rankas Granados salą, esančią Antilų salyne ir priklausančią anglams.
- III. 1 — Sr. Martinez Trueba permė Urugvajaus prezidento pareigas. Iškilmėse dalyvavo ir Lietuvos Nepaprastas Pasiuntinys ir Igaliotas Ministras Dr. K. Grauzinis.
- JAV protestuojant, Sovietų Sąjunga užėmė vieną salą, osančią tarp Kurilų salyno ir Japonijos.
- III. 2 — Sovietų Sąjunga sutinka kalbėtis su Vakarų Didžiaisiais Paryžiuje visais klausimais, JAV atstovas 4 Didžiųjų Ministrų Pavaduotojų Konferencijoje gavo kietas instrukcijas.
- III. 3 — Rytų Vokietijoje veikia "skraidančioji" slaptoji radio stotis "Laisvoji Rusija".
- Rytų Vokietijoje penki raudonosios armijos karininkai (pulk. Posov, leit. Teriniak, NKVD karininkas Camdonov, kap. Aptej) nuteisti už žnipinėjimą vakariečių naudai.

(Tęsinys 2 psl.)

Mūsų Viltys Kristus Prisikėlime

Kai žmogus nesitiki gerešnės atteities, jo gyvenimas pasidaro per daug kartus. Net tada, kai žmogaus visos viltys siekia tik jo gyvenimo ribą, jis tampa labai nelaimingas, jo gyvenimo prasmė apribojama tik metais, mėnesiais ar dienomis. Žmogus, kuris savo prigimtyje nešioja nepasotinamą troškimą savo gyvenimą pratęsti ir amžinybės sritį, pasidaro tik menkas kirminas, kurio dideli dvasios troškimai ir viltys sudužta su jo gyvybės siūlo nutraukimu. Tačiau kiekvieno nesugadintos prigimties žmogaus troškimai, jo giliausias dvasios veržimasis ir amžinybę turinti tvirta ir tikra pagrindą Velykų ryto džiaugsmė — Kristus prisikėlime.

Kristus kentėjo sąmoningai, kad savo kančia išpildytų kiekvieno žmogaus gyvenimo kančias, kurių priežastis yra žmogaus nupuolimas ir nuodėmės sužalota, ir blogi palinkimai jo prigimties. Tas pats Kristus savo prisikėlimu suteikė žmogaus troškimams ir viltims tikrą pagrindą, ir kuri tie troškimai ir viltys atsiremia, nes savo prisikėlimu Jis nugalėjo mirties išaukėjimą — nuodėmę ir pačią mirtį. Tik Jis vienas gali sakyti tą drąsų šūkį: Kas tiki ir mane, nemirs per amžius. Amžinybę duoti gali tik tas, kas yra amžinybės Viešpats, ir amžinumo troškimą pasotinti tegali, kuris amžinybę viltis išpildo.

Kristaus prisikėlimas yra ta uola, ant kurios stovi nesugriau-

moji krikščionybė. Jei Kristus neprisikėlė, tuščias yra mūsų tikėjimas, tvirtina šv. Paulius, o už tuščių tikėjimą nei jis, nei kiti apšaltai, nei daugybė kankinių nebūtų savo gyvybę atidavę. Jie atidavė savo gyvybę už Kristaus prisikėlimo patvirtinimą, nes tvirtai žinojo, kad jų viltys bus išpildytos mirtį nugalėjusio gyvojo Kristaus pažadėtojo amžinybė.

Prisikėlęs Kristus yra gyvas, Jo nereikia ieškoti mirusiųjų tarpe. Jo prisikėlimas duoda amžinosios gyvybės žmogui, kuris ir prisikėlimą tiki. Kaip pavasario saulei užšaldžius, kiekviena gyvybė iš naujo atgyja, pražįsta ir vaisius neša, taip, ir Kristaus tikėjimo saulei suvitus žmogaus dvasioje, iš jos trykšta amžinoji gyvybė, kuri išpildo jo gyvenimą, pakeičia jo sugedusios prigimties liekanas mirtį nugalėjusio gyvojo Kristaus reikalaujamą vaisių.

Šiuo laiku, kada nuodėmės sukeltą blogį ir pikto uždalyto žmogaus žiaurumo pasekas taip gerai jaučia kiekvienas, kuris dar pajėgia galvoti ir žmogiška širdimi jausti, tas tikėjimas ir prisikėlimą ypatingai yra reikalingas. Ne tik atskiram žmogui, bet ir tautoms, kurias neteisėbė ir blogis laiko geležiniuose pančiuose, Kristaus prisikėlimas yra vienintelis laidas, kuris laiduoja tikrąjį blogio nugalėjimą ir teisingų troškimų bei viltų išsipildymą.

Kun. PR. GARSVA

Reikšminga Pavergtųjų Tautų Laisvės Deklaracija

Vasario 11 d. Philadelphijoje, prie Nepriklausomybės salės ir Laisvės Varpų, plevešuojuj tautinėms vėliavoms, šių tautų buv. įvair. pareigūnai pasirašė vad. Laisvės Deklaraciją: Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Lenkijos, Rumunijos, Vengrijos ir Jugoslavijos. Po deklaracija padėta apie 200 paršu. Rusų tautos demokratijos vardu savo paršą padėjo su drauge 10 Sovietų pagalmių "rytinių" ir "centrinių" Europos tautų atstovais ir Aleksandras Kerenkis.

Po akto pasirašymo netoliese esančiame Benjaminio Franklino vardo viešbutyje, buvo suruošti pietūs, kuriuose dalyvavo apie 300 tremtinių ir įtakingų amerikiečių politikų. Pirmininkavo buv. JAV ambasadorius Japonijai Mr. Grew. Visų tremtinių vardu kalbą pasakė vengrų atstovas, mons. Bela Varga, kuris šį deklaracijos pasirašymą palygino su 13 pirmųjų Amerikos valstybių, sudariusių patį pirmą JAV branduolį, "Nepriklausomybės Deklaracijos" pasirašymu prieš 175 metus.

Ypač reikšmingą kalbą pasakė Pensilvanijos un-to galva, buv. respublikonų pretendentas į JAV prezidentus p. H. Stasenas. Jis pranašavo, jog šiam deklaracijos tekstui bus lemta čia minimų 10 tautų netolimoj ateity suvaidinti tokį pat vaidmenį, kokį kad "Declaration of Independence" yra suvaidinusi JAV.

Ta proga jis taip pat prisiminė ir JAV tenkantį atsakingumą už sovietinio imperializmo glostymą Teherano, Jaltos ir Potsdamo sutartimis, tokiu būdu palaidojant teismos taikos galimus, kurie iš tikro buvo taip arti. Kaibėtojas teigė, kad atstovai tų 10 tautų, kurie pasirašė minimąją deklaraciją, dabar pavadintą "Declaration of the Aims and Principles of Liberation of the Central and Eastern European Peoples", žino, jog ne dėl jų kaltės "visa taip blogai susiklostė, jog laimėjus karą betgi nebuvo lamėta teisinga taika, Tačiau jis užtikrino, jog Amerika savo klaidas atitaisys ir reiskė įsitikinimą, jog amerikiečių tauta, savo abejų politinių partijų vedama, netrukus sudarys bendrą išlaisvinimo planą, kurį įgyvendinti paves karą vadui, laimėjusiam 2-ji pasaulinį karą.

Susirinkę tremtinių atstovai sustojė entuziastiškai plojo p. Stessenui už jėgą brangų pažadą ir kupinį vilčių, kad jėms teks matyti savo kraštus vėl laisvus nuo sovietinio slogučio, išsikirste namo.

Apie minimąją deklaraciją ir ta proga suruoštas iškilmes labai plačiai rašė amerikiečių spauda ir skelbė visų pasaulio kraštų radijai, tuo būdu dar kartą plačiai išgarsindami geležinės uždangos Rytuose prarytus kraštus, tarp jų ir mūsų tėvynę Lietuvą.

Lietuvos Atslovas Prezidento Valdžios Perėmimo Brazilijoje

Naujai išrinktas Brazilijos prezidentas Getulio Dornelles Vargas prezidento pareigas perėmė š. m. sausio 30 d. Į valdžios perėmimo iškilmes savo atstovus atsuntė net 53 valstybės. Lietuvą atstovavo charge d'affaire Rio de Janeiro Dr. Frišas Meieris, ministerio specialioje misijoje titulu. Mūsų ministeris Brazilijos valdžios atstovu buvo labai maloniai priimtas, lygiai su visų laisvųjų tautų atstovais. Įvairiuose priėmimuose Dr. F. Meieriui teko sutikti daugelio valstybių atstovus. Daugumas buvo labai gerai informuoti apie dabartinę Lietuvos padėtį ir jos reikalus. Naujasis Brazilijos Užs. Reikalų ministeris Joao Neves de Fontoura pats prisiminė turis šokių tokių nuopelnų Lietuvai, nes Brazilijos delegacija Paryžiuje 1946 m. priešinosi išleisti Tarybų Lietuvos atstovus. Vėliau pridėjo: "Mes lig šiol nepripažinome Lietuvos okupacijos ir niekuomet nepripažinsime, nes tai priešinga ne tik tarptautinei moralei, bet ir Panamerikos konferencijos priimtiems nutarimams".

Čekoslovakijos, Lenkijos ir Jugoslavijos atstovai jautėsi nelabai jaukiai. Atrodė, kad ir kiti jų vengė.

Lietuvos atstovo Dr. F. Meierio dalyvavimas Brazilijos prezidento pareigų perėmimo buvo naujas priminimas laisvajam pasauliui, kad Lietuva dar gyva, nors okupantų visokiais būdais slopinama.

Lietuvių Studentų Aasišaukimas

Vokietijoje studijuojantys tremtiniai lietuviai studentai, kurių dar yra apie 70, išsiuntinėjo į viso pasaulio lietuvių atsišaukimą, prašydami paramos jiems užbaigti savo studijas, nes jų lėšos yra labai menkos, o vietoje paramos gauti neįmanoma. Kas norėtų pagelbėti lietuviams studentams, aukas gali siųsti šiais adresais: Litauisches Rotes Kreuz, (14 b) Reutlingen, Leberstr. 94, pinigais — Schweizerischer Bankverein, Zuerich, Conto des Lit. Roten Kreuzes, visuomet pažimint (fuer Studenten). Kas norėtų asmeniškai vieną kitą studentą suselpti, prašoma kreiptis: Zentralausschuss der Litauischen Studenter in Deutschland, (14 b) Tuebingen, Lange Gasse 38, Alemania.

Panašų atsišaukimą Vokietijų kalboje yra išleisus Tarptautinė Tremtinių Studentų Organizacijų Taryba, kuri kreipiasi į visų tautybių asmenis, prašydama padėti Vokietijoje studijuojantiems jaunuoliams.

Iškilmingas Vasario 16 D. Minėjimas

Kaip ir perėjais metais, šįmet Kordobos lietuvių Susivienijimo 6 skyrius suurošė iškilmingą Vasario 16 minėjimą. Iš ryto kun. A. Valiuška, atvykęs iš Ascoringos, atlaikė pamaldas ir pasakė gražią tai dienai pritaikytą pamokslą. Laikė pamaldų buvo giedamos lietuviškos giesmės, kurios dar labiau priminė tolimą kenčiančią tėvynę.

Po piet, 18 val., dr-jos sekret. p. K. Saduko namuose įvyko minėjimo programa. Po pirm. A. Janulio atidarymo žodžio buvo sugiedotas Lietuvos Himnas, po kurio p. Elena Janulienė padeklamavo eilėraštį "Šiašioliktoji vasario diena". Po to susirinkęs nemažas Kordobos lietuvių būrys išklaušė turiningą Dr. J. Kuncaičio paskaitą apie Lietuvos laimėjimus 22 metų nepriklausomybės laikotarpy. Minėję programos daly gražiai pasirodė ir mažieji ir didieji: Paulius ir Onutė Bendinska, Eglė ir Neringa Kuncaičytės, Albertas Jankūnas, Jonas Staugaitis ir Berta Šedonytė, ponios Elena Janulienė, Jadvyga Kuncaičienė ir p. Vladas Šimoliūnas. Programa įdomiai pranešinėjo ir svečius užėmė, kaip ir visada, p. Vl. Šimoliūnas, visiems gerai pažįstamas ir populiarus kolonijos veikėjas. Minėjime taip pat dalyvavo Lietuvos ministerio P. Amerikajai žmona p. Laimutė Grauzienė su dukrelėmis ir viešnia iš Bs. Aires p. Z. Gintylaitė, p. P. Mākauskas iš Rosario, p. K. Ražaitis iš Alta Gracia ir kit.

Po programos dar ilgai skambėjo lietuviškos dainos p. Saduko sodely po žveigždutę Argentinos dangum.

Šveicarijos LB Vaydyba išleido savo informacinį biuletenį "Šveicarijos Lietuvių Žinios", redaguojamą Dr. A. Geručiu.

• Naujieji "LAIKO" Rėmėjai bus paskelbti sek. nr.

POLITINĖ KRONIKA

(Tęsinys iš 1 psl.)

Montevideo mirė laivų savininkas Doderio.

• III. 4 — Kairo studentai demonstruoja už Maroko laisvę ir reikalauja "šventojo karo" prieš Prancūziją.

• III. 5 — Vokičių žurnalas "Militaer Wochenblatt" teigia, kad karo atveju Sovietų Sąjunga galėtų pastatyti 500 divizijų, kurias tačiau vakariečiai, laiku pasirengę, galėtų atlaikyti.

Europoje pastaraisiais metais komunistų partija neteko 30% narių. Daugiausia narių komunistai neteko Luksemburge (85%), Belgijoje (65%), Norvegijoje (65%), Danijoje (63%). Šiuo metu Italijoje yra apie 700.000 komunistų, D. Britanijoje 20.000 ir Vakarų Vokietijoje 100.000.

Londonė 36 lyderiai, vadovaujant 21 socialistų partijai, sudarė naują socialistų internacionala, antrojo internacionalo, žlugusio 1914 m., įpėdinį.

Raudonoji Kinija dalyvauja Leipcigo Mugėje.

• III. — Čekoslovakijoje ir Austrijoje eina kompartijos valymas.

Vakarų Vokietijos vyriausybė gauna teisę steigti savo Užsienio Reikalų Ministeriją, kuri tačiau negali vesti derybų su komunistais. Pirmuoju užsienio reik. ministru laikinai yra pats kancleris K. Adenauer.

Izraelis sudarė 6 mėnesių maisto atsargą karo atveju.

• III. 7 — Belgija atmetė karo tarnybos prailginimą nuo 12 iki 18 mėnesių, nes jau esąs paruoštas planas prailginti karo tarnybą iki 24 mėnesių.

Buvęs Čekoslovakijos užsienio reikalų ministras Clementis (komunistas) buvęs nušautas tuo metu, kai norėjęs perbėgti į amerikiečių zoną.

Kuboje sukilo kariai, kuriuos buvo norima siųsti į Korėją.

• III. 8 — Irane (Persijoje) nušautas ministrų pirmininkas, palaikęs vakariečius.

Visi musulmonai palaiko Maroko arabų reikalavimą nepriklausomybės nuo Prancūzijos. Jordanijos karalius telegrama prašo prez. Trumaną tarpininkauti Maroko klausime.

Sovietų Sąjunga savo karo biudžetą padidino nuo 79 iki 96 milijardų rublių.

• III. 10 — Mr. Queuille sudarė naują Prancūzijos vyriausybę.

Sovietai koncentruoja kariuomenę Jugoslavijos pasienyje.

Atsistatydino D. Britanijos užsienio reikalų ministras Ernest Bevin, sulaukęs 70 m. amžiaus. Jį pakeitė Mr. Morrison. Bevin buvo paprastas darbininkas, mažamokslis. 1920 — 1940 atstovavo pusantro milijono darbininkų. Buvo atkalrus ir nepaprastai sąžiningas. Karo metu W. Churchill jį pakvietė Darbo ministru, E. Bevin sugebėjo puikiai įkinkyti į karo mašiną 16 milijonų Anglijos darbininkų. 1945 m. tapo užsienio reik. ministru ir turėjo progos gerai išstudijuoti bolševikų diplomatinės strategiją.

• III. 11 — Komunistai ištrėmė iš Pragos Čekoslovakijos Katalikų Bažnyčios Primą arkiv. Beran.

• III. 12 — Italijos premjeras De Gasperi ir užs. reik. ministras grafas Sforza vykstą į Londoną derybų. Svarstomas Triesto likimas.

Barcelonoje komunistai sukurstė visuotinę streiką su riaušėmis, kurios numalšinamos tik atsuntus policijos ir kariuomenės sustiprinimus.

Husein Ala paskiriamas naujuoju Irano premjeru. Prieš tai jis buvo ambasadoriumi Washingtone ir grynė Azerbaidžano klausimą prieš sovietus JT Saugumo Taryboje.

• III. 14 — JAV Senatas vienbalsiai pritarė planui siųsti į Europą 4 naujas divizijas.

Gen. Eisenhower paskyrė pulk. A. Biddle Europos tautinių klausimų ekspertu savo štabe. Pulk. Biddle 1939 m. buvo JAV ambasadorius Varšuvoje, vėliau JAV ambasadorius prie visų egzilinių vyriausybių Londone. Šis paskyrimas yra svarbus ir mums. Reikia tik, kad būtume vienigi ir nemėgintume partizaninių kombinacijų, kurios Lietuvos klausimui tegali pakenti.

Korėjoje amerikiečiai naudoja didžiulės radio valdomas bombas dviejų rūšių: "Tarzon", kuri turi 9 metrus ilgio ir sveria 6 tonas, ir "Razon", sverianti pusę tonos.

• III. 15 — Olandijos sudarytas naujas ministrų kabinetas iš 6 katalikų, 5 socialistų, 2 istorinių krikščionų, 1 liberalo ir 1 bepartvyio.

Jungtinių Tautų kariuomenė paima Pietinės Korėjos sostinę Seul. Komunistai traukiasi visu frontu. Artėjama prie 38 paralelės.

Mar del Plata mieste, Argentinoje, prasidėjo P. Amerikos tarptautinis šachmatų turnyras, kuriame už Argentinos spalvas žaidžia lietuvis M. Lucikas, jau spėjęs laimėti pirmąją partiją prieš Brazilijos meistrą J. Mangini.

• III. 16 — Irano (Persijos) parlamentas vienbalsiai nutarė nacionalizuoti Angly Irano naftos bendrovę, kurios turtas siekia 21.000.000 svarų sterlingų ir kurios didesnę akcijų pusę turi D. Britanijos vyriausybė. Yra pavojus, kad šiuo būdu Irano nafta gali patekti Sovietų Sąjungos kontrolėn, nes pagal 1921 m. Sovietų - Irano sutartį Sovietų Sąjunga turi teisę pasiųsti kariuomenę į Iraną tuo atveju, jeigu kokia kita valstybė norėtų įsiveržti į Iraną ir padaryti jį karo baze, nukreipta prieš Sov. Sąjungą. Anglijoje žinovai tvirtina, kad jeigu irano nafta pateks į bolševikų rankas, tai jiems pakaks naftos pasauliniam karui vesti.

Prez. Truman pareiškė, kad sprendimas, ar Jungt. Tautų kariuomenė turi peržengti 38 paralelę ar ne, priklauso Mac Arthur'ui, kuris tiesiog vadovauja karo operacijoms, o ne JAV prezidentui, kuris nors yra aukščiausias karo pajėgų vadas tačiau yra 12.000.000 kilometrų atstu nuo fronto ir todėl negali kompetentingai spręsti.

• III. 17 — Keturių Didžiųjų Užs. Reik. Ministrų Pavadotojai Paryžiuje jau antra savaitė nesutaria dėl busimosios Katurių Didžiųjų Užs. Reik. Ministrų konferencijos darbotvarkės.

Argentinos Kongresas ir Senatas svarstė dienraščio "La Prensa" konfliktą. Nutarta paskirti 6 deputatų ir 3 senatorių komisiją "La Prensa" konfliktui iširti.

Vakarų Vokietijos ir Alijantų ekspertai nutarė atidėti Vakarų Vokietijos apginklavimo klausimą iki balandžio 6 d.

• III. 18 — D. Britanijos tiekimo ministras George Strauss Parlamente pareiškė, kad Anglija turi visas techniškas priemones ir gali pasigaminti atominę bombą be Amerikos pagalbos. Manoma, kad pirmoji britų atomo bomba bus išmėginta netolimoje ateityje.

Popiežius ekskomunikavo visus, kurie prisidėjo prie Čekoslovakijos primato arkiv. Beran deportavimo ir kurie panašiu būdu klidė kitiems vyskupams bei dvasiškiams eiti savo pareigas.

• III. 19 — Cilės sostinėje Santiago vyksta Jungtinių Tautų Ekonominės ir Socialinės Tarybos posėdžiai (UNESC), kurių metu JAV ir D. Britanijos atstovai pasiūlė projektą išrinkti tarptautinę komisiją sovietų praktikuojamai darbo vergijai tirti. Privėriamas vergų darbas yra sovietinės sistemos politinis ir ekonominis pagrindas, išskyrus satelitų atstovus, visi delegatai balsavo už tokios komisijos sudarymą.

Albanijoje susetakas prieškomunistinis sąmokslas. Vyksta plataus masto valymas, paskelbtas pavojaus stovis.

• III. 20 — Paryžiuje pasirašyta Schumano Plano sutartis tarp Prancūzijos, Vakarų Vokietijos, Belgijos, Olandijos ir Luksemburgo. Plano tikslas — sutarptautinti šių valstybių anglies ir plieno pramonę.

Keturių Didžiųjų Užs. Reik. Ministrų Pavadotojų konferencijos tryliktasis iš eilės posėdis praėjo be jokių pasėkų. Visiškas nesutarimas dėl 4 Didžiųjų Užs. Reik. Ministrų Konferencijos darbotvarkės.

Paryžiuje jau ketvirtą dieną vyksta visuotinis susisiekimo priemonių streikas, komunistų vadovaujamas. Vyriausybė paskelbė susisiekimo darbininkų mobilizaciją.

Irano (Persijos) sostinėje Teherane fanatikas studentas keturiais šūviais sušūvė sužeidė švietimo ministrą Dr. Abdul Hamid Zangeneh už tai, kad jis buvęs priešingas Irano naftos nacionalizacijai. Sostinėje paskelbtas karo stovis.

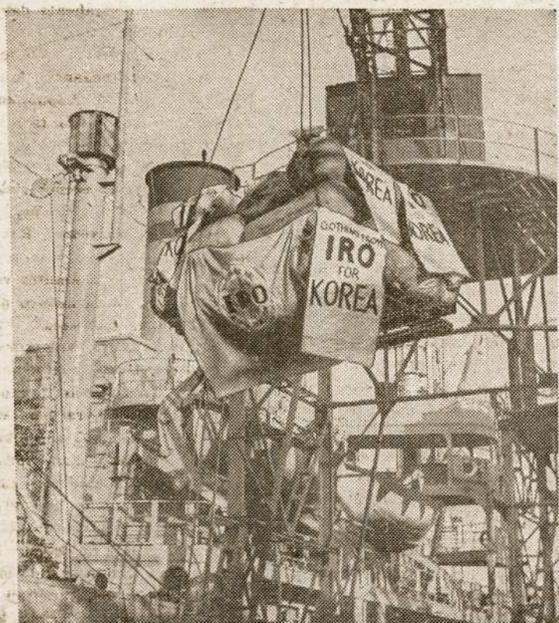
Kinija metė naują armiją į frontą Korėjoje. Prie 38 paralelės komunistų pasipriešinimas stiprėja. Korėjoje jau pavasario pradžia, tirpsta ledas upėse ir laukiama naujo komunistų puolimo.

Ger. Eisenhoweris paskyrė anglių maršalą Montgomery savo pavadotoju.

ITALIJOJE

KUN. DR. STEP. MATULIS MICYDOSI sanatorijoje Villa Stefania, Sala Comacina, prie Como ežero, Italijos Alpėse. Netoli nuo jo, už 25 km, gyvena kun. lic. Albinas Arminas.

ROMOJE gauta žinia, kad šių metų vasario 27 d. Marijampolėje mirė brolis marijonas Jonas Kuklys, Lietuvoje pagarsėjęs sodininkystės specialistas.

JAV karo laivas iš Bremerhaveno uosto Vak. Vokietijoje veža Korėjos pabėgėliams rūbų už 175.000 dolerių. Pinigus parūpino Tarptautinė Tremtinių Organizacija, veikianti Jungtinių Tautų žinioje. Drabužiai ir kita Jung. Tautų pagalba teikiama ne tik pietinėms, bet ir šiaurinėms Korėjos pabėgėliams.

Dr. Kleistas Pasakoja

(TĘSINYS IŠ 41 NR.)

KOMISARAI GALINGESNI UŽ ROSENBERGĄ

Pagal Rosenbergo planą komisarus turėjo jis pats parinkti ir skirti. Bet Hitleris nesutiko tos teisės palikti "rytų ministerijai". Jis pats paskyrė komisarus: "Ostlandui" Heinrich Lohse, Schleswig-Holsteino gauleiterį, kurį buvo jam pasiūlęs Rosenbergas, o Ukrainai gauleiterį Erich Kochą, pasiūlytą Goeringo. Tai buvo viena iš priežasčių, kodėl komisarai visai nesiskaitė su pačiu ministru. O pirmoji — kad Rosenbergas mėgo svarstyti, diskutuoti ir nepajėgė ryžtingai veikti, neturėjo valios. Atvykusius su reikalais į Berlyną komisarus galėjai greičiau rasti reicho kanceliarijoje ar finansų ministerijoje nekaipti jų tiesiogines vyresnybes įstaigoje.

"Erich Koch savo nusistatymo vyresnybės atžvilgiu ir neslėpė. Hitlerio paskirtas jis atvyko į rytų ministeriją — rankos abidvi giliai sugrūstos į kelnų kišenes, garsiai švilpaudamas — ir padaręs savo koncerto pertrauką paskelbė: "Jūsų palaiminimo nesu reikalingas. Nesu reikalingas nė jūsų pinigų. Noriu tik avanso gauti, kad galėčiau mokėti padoriais algas ir prisipirkti reikalingų automobilių. Po metų, vėliausiai, šį avansą gausite atgal, ir tada tarp mūsų visiems laikam bus atskaitinta".

"Santykiai tarp šefo ir žemesnių pareigūnų ilgainiui virto tiesiog juokingi. Reicho komisarai uždraudė savo žmonėms priimti iš Berlyno iš ministerijos atsijusius įgaliotinius, o ir patiems nuryti, kad Berlyno iš ten buvo kreiptasi į rusų, ukrainiečių, estų ir latvių pranešimus, norint gauti tikrą vaizdą apie satrapų veiklą. Jie nesitenkino nepaisydami Rosenbergo valios. Jie vertė aukštyn kojom ir pačios ministerijos vidų. Erich Koch prisivarė iki to, kad ministeris atleistų savo spaudos šefą maj. Cranzą, kuris buvo išdrįsęs sutrumpinti reicho komisaro kalbą, atsižvelgdamas į galimus užsienio atsiliepimus. Po metų išsikyrė Rosenbergas ir su ilgamečiu bendradarbiu ministerijos direktorium Dr. Leibbrandt, nes jis buvo klūstis Erich Kochui".

"1944 m. spalio 12 d. Rosenbergas įteikė per reicho ministerį Lammeris atsisąstadinimą Hitleriui, su kuriuo jis per visus karo metus buvo tik du kartus kalbėjęs. Bet nesulaukė jokio atsakymo. Kadangi netrukus rytų srities buvo visai prarastos, susiliekidavimas įstaigos, kuri buvo vienas iš didžiausių istorijoje klaidingų apskaičiavimų, buvo vos pastebėtas." (151 p.).

LOHSES VALDŽIA

Kai Lohse buvo paskirtas reicho komisariu, Kleistas jį aplankė dar prieš išvykstantį į Pabaltijį. "Lohse ne kiek nesidomėjo padėtimi Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Vienintelis daktas, ko jis teiravosi, tai buvo pilys, viešbučiai ir valdžios rūmai jo žmonėms ir įstaigoms. Kadangi aš negalėjau duoti žinių apie šiuos "svarbiausius" reikalus, tai buvau tuojau ir nemaloniai atleistas".

"Ir taip neklūdomai pasipylė antplūdis komisariu, kurie buvo išprausti iš šviesiai rudą uniformą, su daugybe automobilių, pagelbino personalo, rašomųjų mašinų, aktų, antspaudų ir jiems paduškėlių. Be krašto savivaldų jie negalėjo apsieiti, be jų būtų praapuolė iš pat pirmosios dienos. Bet savivaldės buvo apstatytos paralelėmis vokiečių organizacijom, suvaržytos ir nustumtos į opoziciją".

"Šiandien galima sakyti: okupacija turi tokia būti. Tada buvau nustebintas, kaip pačiame gigantiško karo viduryje reicho komisaras "Ostlandui" 1941. 12. 27 galėjo siuntinėti telegramas Lietuvos generaliniam komisarui nustatinėjant aukščiausias kainas vasariniam skėčiam, metaliniam vainikam, žasim su galva ir be galvos, gyvom ir papjautom... Rygos operoje kabojo skelbimas "Rūkyti draudžiama" su reicho komisaro parašu. Jo parašai stovėjo ir taisyklėse amato mokiniams ruošti ir taisyklėse atmatom iš Rygos išvežti".

"Demontažų rytų srityje nebuvo, bet brangios įmonės, kaip pvz. Eestii Fosforit nedirbo, nes nebuvo galima susiprasti, keno atsakomybė jos priklausė. Modernus sovietų keleivinis laivas "Stalin", okeaninis laivas mano žinjom, per 20.000 tonų, minos palieistas gulėjo ant dugno prie Baltischport ir negalė-

jo būti iškeltas estų organų, kurie tam pinigų turėjo, nes vokiečių admiralas, kuris lėšų tam neturėjo, pasiskelbė, kad laivas priklauso jo žiniai... Vokiečiai ūkininkai, kurių išminties vos pakako ūkininkauti namie savo 10 ar 20 ha ūkyje, buvo pasodinti į įstaigų vicefešus su generolų laipsniu ir pastatyti prieš uždavinius, kuriems išspręsti jiems trūko ir krašto ir paties reikalo pažinimo".

"Teatruose, kabaretuose ir kinuose buvo kontroliuojama ne tik programa, bet ir pajamos iš drabužinių ir tualetinių... Lietuvos sostinė Kaunas, seniau Kowno, tada Kauon, miestas apie 100.000 gyventojų, turėjo vokiškos administracijos 170 tarnautojų, kurie lietuvių savivaldai davinėjo nurodymus, kaip vartoti rašalą ir trintukus, ir sykiu stebėjosi, kad miesto savivaldybės istaigos veikia diena iš dienos blogiau".

"Didžiausia gėda ir kliuvynys iš vokiečių valdžios pusės tai buvo bolševikinės nacionalizacijos palikimas. 1940 — 1941 m. bolševikų okupacijos metu buvo nacionalizuota visa žemė, mieste ir kaime, o taip pat pramonės įmonės ir prekyba. Mažose įmonėse tebesėdėjo buvę savininkai, tik jau kaip tarnautojai. Su momentu, kai randoji armija buvo išvyta, buvę savininkai savaime suprantama, vėl atsiėmė savo nuosavybę. Didžiai betgi jie turėjo nustebiti, kada naujieji komisarai jiems aiškino, jog bolševikinė nacionalizacija ir toliau paliekama. Tatai privėdė iki tokių juokingų atsitikimų, kad vienas generalinis komisaras vieną sovietų nuspręstą nacionalizuoti, bet dar nenacionalizuotą įmonę stengėsi nacionalizuoti, pasiremdamas Lenino ir Stalino autoritetais".

"Šitos priemonės kaip slogutis užgūlė ne tik suerimusią dvasią, bet ir viso krašto ūkį paralizavo".

Naujojo valdovo tikslus išreiškė pats

Lohse, kai jis kiek nusigėrė ir pasidarė atviras tarp saviškių. "Specialiame Rosenbergo traukinyje buvo Lohse ir rytų ministerijos valstybės sekretorius Dr. Meyer. Ilgiau ragavus alkoholių prasidėjo ginčas. Meyeris prikišo Lohsei, kad jis varęs savinaudišką ir savivališką politiką. Lohse pakilo susijaudinęs ir mažajam Dr. Meyeriai ėmė šaukti iš viršaus: "Aš tau užtikrinu, kad niekas čia negalvoja apie save; niekas čia nedirba savo naudai! Aš pats dirbu ne sau; aš dirbu tam, kad mano sūnus, kuris man tik dabar gimė, ant savo galvos galėtų užsidėti paveldėtą hercoogo karūną. Tam aš dirbu" (164 p.).

"Dar sykį nuvykau pas Lohsę į Rygą, kad jam įrodyčiau jo sistemos netobulumą. Jo uždavinys — kalbėjau jam — ne smulkūs gyventojų reikalus pačiam tenkinti, bet kaip regentas jis turi duoti savo keturių tautų vyriausybėm bendrąsias politinio tvarkymosi gaires. Lohse nepasidavė mano sirenikiškai giesmei: jis žinojo, kad Rosenbergas potvarkis ir mano sukurtos "kraštų savivaldos" neatitinka Hitlerio norus. Pasikalbėjimas buvo gyvas. "Arba tamsta vykdai politiką arba aš! — šaukė Lohse: "Vienas iš mūsų čia nėra kalbingas. Aš neleisiu, kad mane paverttum naktiniu sargu!" — "Niekas nenori tamstos paversti naktiniu sargu. Bet tamsta turi stovėti ir vadovauti, užtu pažemėj sėdėjęs ir pantaplinius potvarkius rašęs". Ir mečiau ant stalo bylą, kurioje buvau surinkęs reichskomisariato juokingiausių potvarkių žiedelius. Viršuje gulėjo potvarkis apie aukščiausias skudurų kainas. Išdaiginga sekretorė buvo riebiai pabrakusi šviesiai rudiem ir tamsiai rudiem šilkiniam skuduram. Šviesiai rudi turėjo kaštuoti Latvijoje 10 pf. brangiau už kilą kaip tamsiai rudi. — Pasikalbėjimas buvo baiktas. Kraštų savivaldos žuvo. vokiečių Vyriausios Priežiūros smaugiamas. Man pačiam buvo uždrausta ižengti į Ostlandą". (166 p.).

(Pabaiga sek. nr.)

Raudonasis Generalas apie sovietinius kalėjimus

Prancūzų komunistų laikraštis "Les Lettres Francaises" apkaltino rašytoją David Rousset, kad jis primelavęs apie sovietines priverčiamųjų darbų stovyklas. Rousset, buvęs komunistas, buvęs Vokietijoje kacetininkas, patraukė laikraštį į teismą. Tarp daugybės jo liudininkų dalyvavo ir EL CAMPESINO, buvęs komunistas, buvęs komunistinės armijos generolas Ispanijoje, pabėgęs į Maskvą, bet ten pakliuvęs ir nemaloni ir į kalėjimus, bei lagerius. Žemiau duodamos kelios ištraukos iš jo straipsnio, paskelbto "L'Espoir de Nice" (1950. 12. 6.).

Aš sėdėjau Lubiankos kalėjime, paskui keturis mėnesius Butirkose ir Krasnipresioje. Kokias baisybes aš turėjau dar išskinti! Tikrąjį dabartinės Rusijos veidą sudaro jos kalėjimai ir jos koncentracijos stovyklos. Kas nėra perėjęs per šias skausmo, vergijos ir mirties vietas, neturi teisės kalbėti apie stalininę Rusiją, nenorėdamas meluoti sau ir kitiems.

Butirkose mane įkūso į patalpą apie 50 m. ploto, kurioje buvo nemažiau, kaip 180—190 suimtųjų. Oras buvo taip prikaltintas ir prisūkęs, kad beveik visai buvo nuogi. Nenusirengė tik tie, kurie baiminosi dėl savo drabužių. Iš tikrujų, apie pora dešimtų banditų su savo vadu akivaizdoje jų sėbrų prižiūrėtojų demonstravo savo teisę šioje masinėje celėje. Nuo pat pradžios daviau jiems suprasti, kad aš nesu pasiryžęs pakęsti jų diktatūrą. Man reikėjo pirma išskovoti, ne be pastangų, pakankamai vietos atsigulti, paskui apsaugoti savo daiktus nuo vagystės. Aš aiškiai pareiškiau, kad užmušiu patį pirmąjį, kuris merės pavogti tai, kas man priklauso. Gaujos vadas patikėjo, kad aš esu aukštos klasės banditas, ir man pasiūlė savo bičiulystę. Butirkose reikėjo gulėti ant žemės, išspraudus tarp kitu kalinių, nieko neturint nei pasikloti nei užsikloti.

Į trečią dieną man atsidarus Butirkose, NKVD komendantas, apsirengęs civiliai, man atnešė maisto ir tabako. Jis elgėsi su manim draugiškai ir man patarė pasirašyti pareiškimus, paruoštus Lubiankoje. Matydama, kad jo škalbinėjimai be vaisių, jis man davė paskaitytą sprendimą mano reikalui. Treji metai priverčiamųjų darbų stovyklo-

je Vorkutoje — poliariniuose tyruose — paskui penkeri metai gyventi priežiūroje ir penkeriems metams atimamos visos pilietinės teisės. Iš viso trylika metų. Iš tikrujų tai visam gyvenimui, nes esti maža, kurie po tokios baumės sugrįžtų.

Nuo tos dienos, kai man davė paskaitytą sprendimą, man pranešė, kad turėdai dirbti. Buvau savo profesija nurodęs, kaip dirbtuvių vedėjas, tai man pavedė suorganizuoti darbo brigadas — vyrų ir moterų. Vakarais 10 val. turėjau peržiūrėti įvairias masines kameras, lydimas dvejų priežiūrėtojų, ir surinkti iki 860 tinkamų darbu kalinių. Buvo penkiolika didelės moterų kameros. Koks bausis vaizdas! Dėl nepakeliamo karščio, jos buvo beveik visos iki siūlo galo nuogos. Tarp tų įvairias amžiaus sulysusių moterų buvo nepaprastai ciniškų, atstumiančių šlykščių, buvo ir 12, 13, 14 metų mergaičių, kurios tarnavo pirmųjų iškrypimams. Tuo metu, kai aš ėjau pro tas nelaimingasias, rinkdamas darbu, priežiūrėtojai savo ruožtu pasirinkdavo vieną iš jaunesnių mergaičių ir čia pat prie visų išprievartaudavo. Jei kuri priešindavosi ar imdavo šaukti, tai kitas turėdavo ją palaikyti ir užčiaupti burną tarp bendro juoko ir blyvųzgų. Kartais priežiūrėtojai jas išsivedavo į koridorius. Geriausia diena tiems priežiūrėtojams buvo viena per mėnesį, kada moteris vedavo maudytis. Tikra orgija! Pirmą dieną, kurią aš dalyvavau šiam spektakly, paveiktas šito išniekinimo, aš trenkiau ant žemės savo popierius ir pieštuką protesto ženklam. Atsiėmiau už tai tiek; kad mane jau be sąmonės nugabeno į ligoninę. Vieną naktį į jaunos kaimietės desperatiškus riksmus kaimyninės kameros jauni vyrai pradėjo maištauti, tada priežiūrėtojai paleido kulksvydžių ugnį. Sovietiniam kalėjime kolektyvinis protestas apmokamas mirtim. Negyvi tie, tyliai pakasami, o priežiūrėtojai gauna savo viršinių pagyrimą.

Daugumas NKVD priežiūrėtojų kalinių transportui ir kalėjimams saugoti, yra paimti iš Kazachstano. Tai tamsiausi ir žiauriausi žmonės iš visos Rusijos, ir griežiausiai vykda disciplina. Jie visi jauni — 20—24 metų, vidutinio ūgio bet raumeningi, stiprus su mongoliškoms galvomis, siauromis akimis, gūdnomis ir aistringomis. Jie atlieka ketverių

SVARBUS PRANEŠIMAS SKAITYTOJAMS

Esant dideliame popieriaus trūkumui, Argentinos Valdžia visiems laikraščiams sumažino popieriaus tiekimą 40 %. Dėl šios priežasties ateityje ir "LAIKAS" tegalės išeiti 2 kartus į mėnesį po 4 psl. Tik retkarčiais galės išeiti 8 psl. Vėlykų proga kovo mėn. išeina tik šis vienas "LAIKO" numeris, tačiau 8 psl. Esant tokiam popieriaus trūkumui, bus žymiai sumažinti skelbimai, pagal naują susitarimą su skelbėjais.

"LAIKO" Administracija

Argentinos Lietuvių Bendruomenės L. O. K. vicepirmininką Andrių Kuprevičių, sukūrusį šeimos židinį, nuoširdžiai sveikiname.

Ar. L. B. L. O. Komitetas

Lietuvos vardui nusipelnusių meno srityje pianistą Andrių Kuprevičių, jam sukūrusį šeimos židinį, sveikiname ir linkime geros ateities

Lietuviai Išlaisvinti Centras Argentinoje

metų tarnybą prieš pasiūnėdami į kolchozus. Jie viskas leista: mušti, užmušti, prievartauti. Vieninteliai, kuriems jie paprastai rodydavo pagarbos, tai banditai. Politinius jie vertina kaip fašistus ir kontrarevoliucionierius. Jie dalinasi savo vagystės vaisiais su banditais ir patenkina jų gyvuliškus geismus moterimis, kuriomis kalėjimai nuolat papildomi. Jie nesirūpina jokia politika. Jie tenkinasi tuo, kad gali gyventi ir žaisti kuo ilgiau...

Iš Krasnipresios kaliniai skirstomi darbams į įvairias stovyklas. Stovyklų viršininkai atvyksta pasiimti jiems pakirtos darbo jėgos. Juos teisingai vadina vergų pirkėjais.

Toliau buvęs komunistų generolas svarsto, kuriam tikslui bolševikai įtaisė priverčiamąjį darbo stovyklas.

1928 pasirodė pirmasis įsakymas "apie kalinių darbo geresnį sunaudojimą". Jis buvo visu pilnumu pritaikytas nuo 1931. Šiais metais Stalinas pasakė istorinę kalbą, kurios visa esmė yra suglausta šiuose sakiniuose: "Arba mes pralenksime kapitalistinius kraštus, arba žūsim. Mes esam atsilikę 150 metų nuo pažangiausių kraštų. Arba mes juos pralenksim per artimiausią dešimtmetį, arba mes būsime sunaikinti." Žmonijai aukomis ir kanciomis buvo pagrįsta sovietinio gyvenimo pažanga iki karo su nacine Vokietija. Šitas karas, kurį Stalinas provokavo visais būdais tarp vakarų, bet pats stengėsi išvengti dalyvavimo jame, Rusijai labai sunaikino. Po karo buvo dar labiau sustiprinta 1931 m. linija: pasiekti per 10 metų tai, ką pažangieji kraštai yra pasiekę per 150 normalia raida. Bet kaip pusiau laukinė Rusija padarys šį stebuklą? Su atsilikusia technika, su proletariatu, išbadėjusiu, aplypyšiu, purve ir nevilty gyvenančiu? Kaip įvykdyti apsiginklavimo programą ir pasiruošti naujam karui, į kurį Rusija deda visas viltis? Atsakymas vienas: priverčiamasis darbas. Bet Kremlius žino, kad nevilties pagauti gyventojai yra pavojingai pačiam vidaus režimui. Tad reikia suardyti gyventojų dvasią, atimti jiems bet kurią mintį, galimybę mintimis vienas su kitu pasidalinti, pasėti jų tarp moralinę paniką. Tam geriausiai tinka priverčiamąjį darbo priemonė.

Atkreipia El Campesino dėmesį ir į tai, kad Sovietų Sąjunga yra iš 16-ros respublikų ir 8-nių autonominių sričių. Visos ar beveik visos pasirodė priešingos bolševikiniam režimui, o kai kurios siekia nepriklausomybės. Kremlius yra apskaitęs, jog būsimam kare su demokratinėmis galybėmis, kai kurios iš jų taps demokratijų sąjungininkės. Jas palauzti reikia deportacijomis.

"Estija, Latvija ir Lietuva, kurios pasisakė už savo tautinę nepriklausomybę po pirmojo pasaulinio karo, o paskui kovojo su komunistine penetracija, yra nukentėję labai smarkiai, jas įjungus į Sovietų Sąjungą. Jos išskentėjo du masinius valymus, vieną 1944, antrą — 1948. Jas apkaltino fašizmu ir Sovietinės tėvynės išdavimu. Ko jos iš tikrujų

ATSISAUKIMAS

I VISUS VISAME PASAULYJE LIETUVISKŲ AUTORIUS, LEIDEJUS, LAIKRAŠČIŲ IR BIULETENIŲ REDAKTORIUS

Po šio Karo Romoje įsteigta Lietuvių Šv. Kazimiero Kolegija gražiai tarpsta. Tuo galėjo įsitikinti visi, kurie šventaisiais Metais ar kita proga lankėsi Kolegijoje. Šiuo metu ji yra vienintelė Europoje, o gal ir visame pasaulyje, grynai lietuvių kultūrinė, dvasinė ir tautinė įstaiga.

Tačiau daugelis joje apsilankiusių pasigedavo gausesnių lietuviškų leidinių. Jų manymu, Lietuvių Šv. Kazimiero Kolegijoje, kaip centre, turėtų būti visi lietuviški leidiniai: knygos, laikraščiai etc., po šio karo išleisti Europoje, Amerikoje ir kitose pasaulio dalyse. Kolegijos Vadovybė tam širdingai pritarė, de ja, neturi lėšų visiems lietuviškiems leidiniams, knygoms, laikraščiams etc. užsakyti. Todėl yra priversta kreiptis į Jus, lietuviškos spaudos Mylėtojus: rašytojus, leidejus, redaktorus, prašydama Kolegijai siuntinėti savo turimų ar lesimų leidinių po vieną egzempliorių. Prašoma siųsti šiuo adresu: Collegio Lituanico de San Casimiro, Via Casalmoferrato 20, Roma — Italia.

Šia proga širdingai dėkojame iki šiol siuntusiems savo leidinius.

Visi lietuviški laikraščiai prašomi šį atsisaukimą persispausdinti.

Lietuvių Šv. Kazimiero Kolegijos Romoje Vadovybė.

norėjo, tai ne tėvynę pakeisti, bet būti nepriklausomos. Estai, pvz., labai smarkiai buvo pričiūnėsi nacių kariuomenei. Bet tai neprašyta jiems į saskaitą. Vienintėlis dalykas, kurį Kremlius vertina, tai visokios rezistencijos sovietiniam jungui sunaikinimas. Pirmųjų represijų metu žaudė masėmis. "Išvalytųjų" asmens turtas buvo atimtas, net jų asmeninio vartojimo daiktai. Estai buvo masiškai deportuojami į poliarines sritis ir Sibira. Lietuviai į Archangelską ir Naująją Žemę Ledinuotajam vandenyne, kur jie buvo atiduoti žiauriausiam režimui, ir kur mirtingumas yra bausis jau vien dėl šalčio, siekiančio 60—70 laipsnių. Latviai buvo deportuoti į Šiaurės Karagandą, pietų Uchtą ir Kotlas. Jiems nedavė jokių dokumentų, ir jie neturi jokių teisių. Juos laiko kaip dingusius, kaip mirusius. Visos šios deportuotųjų masės yra skirtos greitai sunaikinti. Dar žiauresnės kančijos skirtos gudams. Jie pakėlė tris pėsekiojimo bangas. Pirmoji pasibaigė 1944. Apkaltinti šnipinėjimu, jie buvo žaudomi masėmis, nežiūrint nei amžiaus, nei lyties, rusų kariuomenės, vadovaujamos NKVD. Antra banga buvo kitais metais: apkaltinti tėvynės išdavimu. Tūkstantiniai gudu buvo pasmerkti 25 metams sunkiųjų darbų. Trečioji ir didžiausioji banga, trukusi išties metus, nusiaubė gudus 1946. Visas deportuotųjų turtas konfiskuotas. Jiems neleido pasiimti nieko, o jei kuris turėjo geresnį asmeninių daiktų, jie buvo pakeisti blogesniais. Guda buvo daugiausiai išgabenti tarp Šiaurės sąsialio ir Sibiro.

Ukrainiečiai pakėlė tris valymus: 1943, kada iš teritorijos buvo išstamti vokiečiai, 1944 ir 1946. Ten neliko nė vieno iš vokiečių kolonijos, o pačių ukrainiečių buvo išgabenta daugiau, kaip vienas milijonas.

Ne mažiau žiauriai buvo valomos Gruzijos, Azarbeidžano, Kazachstano, Kirgizų, Karelijos respublikos. Gruziniai, nelaimingi Stalino tautiečiai, buvo apkaltinti neštikimybė ir išdavimu. Nors vokiečiai buvo užėmę tik dalį Gruzijos, bet valymas apėmė visą Gruzijos teritoriją. Ir pačioj Rusijoj kai kurie rajonai buvo "išsukuoti". Rostovo rajone deportuotos visos šeimos tų, kurie turėjo trauktis, traukiantis vokiečiams. Moterų, senių, vaikų nebuvo pasigailėta. Juos apkaltino apsikrėtus vokiškų sifiliu. Stalingrado rajonas, kurio heroizmu buvo žavėjėsis pasaulis, neišvengė represijų. Dar stipriau jas pajuto Voronežas, Kurskas, Krasnodaras, Stavropolis, Astrachanė. Žiauriausiai nukentėjo Leningradas, kurio priešinimasis buvo prilygintas Madrido pasipriešinimui... Nepaisant to, Leningrado darbininkai turėjo dirbti dienomis ir naktimis, gaudami 150 gr. duonos. Badas buvo toks, kad pasitaikė net kanibalizmo reiškiniai. Iš čia deportuotieji buvo gabenami į Ukrainą ar Krimą, kur po didelių vietinių gyventojų deportacijų labai truko darbininkų.

Taip Sovietų Sąjungoj iš vienos vietos į kitą buvo persodinta milijonai žmonių.

Mokslas + Menas + Literatūra

Arthur Koestler

Šio straipsnio autorius RAYMOND MORTIMER, buvęs "The New Statesman and Nation" literatūros skyriaus redaktorius, yra parašęs visą eilę studijų apie anglų ir prancūzų literatūrą ir yra laikomas vienu iš pačių geriausių anglų literatūros žinovų. Jo studija apie Koestlerį, kurios fragmentą čia spausdiname, tilpo "The Cornhill Magazin" 969 nr. RED.

"Iš visų naujų anglų romanistų labiausiai mėgstu Koestlerį". Tai man sakė vienas mano bičiulis Prancūzijoje, kur Koestlerio knyga "Darkness at Noon" (Vidurdienio sutemos*) turėjusi nepaprastai didelį, pasisekimą. "Jis labai modernus, — atsakiau aš — bet jis ne anglas; ir ne romanistas; aš taip pat abejoju, ar jį galima kaip rašytoją mėgti".

Visų pirma tautybės klausimas. Jis gal bus čia pagrindinis, nes Koestlerio knygos yra pilnos pastabų tautinėmis temomis. Koestleris yra Vengrijos žydas, augęs ir brenęs Austrijoje. Pasiekęs dvikalbį išsilavinimą, jis turėjo išmokyti trečios kurybinės kalbos. Jis tai padarė nepaprastai gerai: jo vartojama anglų kalba yra šrauni, aiški ir lengvai skaitoma. Tačiau jai stinga asmeniškumo žymių. Iš jo knygos išplėsta lapą atradęs lengvai atspėtum, kad jis priklauso Koestleriai: iš turinio, ne iš prozos ritmo. Koestleris čia neprilygsta Conradui, kurį irgi vartojo trečią kurybinę kalbą.

Ar Koestleris yra romanistas? Atsakymas į šį klausimą priklauso nuo romano definicijos. Keturius jo knygos yra parašytos romano forma. Pirmoji — "The Gladiators" — pavaižduoja Spartako sukilimą Senovės Romoje. Tai puiškus esėjus apie revoliuciją ir revoliucionieriaus prigimtį. "Darkness at Noon" atskleidžia Maskvos bylų esmę ir paaiškina nusivylimą, kurį pergyveno Koestleris santykių su Sov. Sąjunga. Tai gili, įtikinanti, iki skausmo gelmių sukrečianti knyga. Ji meta šviesos spindulį į revoliucionieriaus psichologiją. Bet šios knygos herojai, nors jie ir tipingi, nėra suindividualinti. "Šios knygos veikėjai — paaiškina autorius — yra įsivaizduoti. Jų veiklą apsprendę istoriniai įvykiai yra tikri. N. S. Rubašovo gyvenimas yra daugelio žmonių pergyvenimų sintezė. Tie žmonės žuvo kaip Maskvos bylų aukos. Daugumą jų autorius pažinojo asmeniškai. Šią knygą skiriu jų atminimui". "Arrival and Departure" stovi arčiausiai romano formos ir todėl gal tenka ją laikyti mažiausiai nusisekusia Koestlerio knyga. Tai istorija vieno komunisto intelektualo, pabėgusio iš kalėjimo į neutralinę šalį ir psichoanalizės keliu supratusio savo dramos ir silpnumo priežastis. Skaitytojį dėmesį patraukia hitlerizmo valdomų kraštų gyvenimo aprašymai ir Lisabonos pabėgėlių portretai. Trečiam veikale vystoma erotinė intriga yra silpna ir neįtikinanti. Paskutinėje savo knygoje — "Thieves in the Night" — autorius vėl pastebi: "Šios knygos personažai yra įsivaizduoti, įvykiai tikri".

Tikras romanistas, toks kaip Tolstojus arba George Eliot, gali veikaluose vystyti savo pasaulėžiūrą, jis gali, taip kaip Dickensas arba Zola, kovoti už socialinių reformų įgyvendinimą. Man visgi atrodo, kad jis visų pirma turi domėtis asmeniniais individų ryšiais. Individai gi patraukia Koestlerio dėmesį tik tiek, kiek tai prisideda prie išryškavimo ideologinių kovų bei revoliucionieriaus ir jo priešų prigimties. Romanas jam tik įrankis, ne tikslas. Šį įrankį jis valdo ryžtingai, preciziškai ir sumaniai.

Mano manymu Koestlerio kūrybos negalima mėgti visų pirma dėl to, kad jis laiko normalu visa tai, kas man atrodo nenormalu. Paprasti kasdieniniai malonumai jam atrodo trivialūs, kartais net amoraliūs. Aš esu konservatistas ta prasme, kad stoviu ne naujų, bet senų valdymo formų pusėje. Senieji režimai sulaužė sau dantis: neturėdami priežasties bijoti žmonių, nerado reikalo kelti juose baimės jausmo. Tokios valdžios vyrai ir moterys — nesvarbu Amerikoje ar D. Britanijoje, Šveicarijoje ar Švedijoje, respublikoje ar monarchijoje — gali pasiūlyti kasdieniniams savo rūpesčiams ir mėgiamoms pramogoms, gali klausyti muzikos ir mylėti, žuvažinti ir studijuoti nebijodami, kad jų religinė, rasinė ar politinė priklausomybė gali virsti persekiojimo priežastimi.

Laimės supratimas Europoje — nega-

liu, deja, iš jo išskirti Anglijos — liko diskredituotas. Tam, kad galėtume gyventi, turėjome pavirsti stoikais, ir tas stoicizmas pasidarė ipročiu. Europiečiai tapo nelaimės išpažintojais. Svarbiausias mūsų laikų uždavinys — grąžinti džiaugsmui jo prasmę. Koestlerio knygų negalima mėgti, nes jos atmeta buvimą ir būtinumą tokio malonumo, kokį suteikia pvz. darželių auginimas.

Koestleris mums į tai teisingai atsakys, kad jūs ir aš — mes visi — žiūrime į fanatizmą ir revoliuciją kaip į raupus ir juodosios mirties epidemiją. Taip pat ir karas, nors vyresnieji iš mūsų du arba daugiau kartų jame dalyvavo, savo esme yra nenormalus. Bet palginkite savo gyvenimą su Koestlerio gyvenimu. Paskaitykite jo "Spanish Testament" ir "Scum of the Earth". Buvęs pabėgėlis pasidarė tremtinis. Jis buvo persekiojamas ir kaip socialistas ir kaip žydas. Jis galėjo pabėgti iš Europos porą metų prieš karą, bet liko ten, kur vyko aršiausia kova prieš pikto jėgą. Suimtas ir pasmerktas mirti Ispanijoje. Kalinamas Prancūzijoje ir Anglijoje. Gyveno Gestapo teroro replėse. Ir nors jis pats gali galė ištrūkti iš mirties nasru, dauguma jo draugų žuvo arba nusizūdė.

Bet visų sunkiausias gal Koestlerio pergyvenimas buvo tikėjimo praradimas. Septynerius metus jis buvo komunistas, vienerius metus gyveno S. Sąjungoje. Po to atėjo svarbiausias sukrėtimas. Koestleris priėjo išvados, kad sovietinio tipo kominizmas yra "didžiausias farsas, kokį kuomet nors pasaulis yra matęs". Priežastis, privertusias jį padaryti tokias išvadas, jis aiškiai išdėsto knygoje "The Yogi and the Comisar" ir "Darkness at Noon".

Jo atsivertimas buvo nepalyginamai gilesnis už tą pažūrų pasikeitimą, kurs J. A. V-bėse padaro respublikoną de-

mokratu arba Anglijoje darbietį konservatistu. Galima jį lyginti tik su tokiu tikėjimo praradimu, kurs verčia jėzuitą bėgti iš vienuolyno, sulaužyti kunigystės šventimus ir pamesti Bažnyčią. Septynerius metus jis gyveno tuo, ką vėliau pripažino ne paprastu paklydimu, bet pagrįstine klaida. Jis liko marksininkas. Jis ne trockininkas ir neperėjo į Labour Party švelnaus empirizmo pozicijas. Jis taip pat ir ne "nepriklausomas". Jis yra vienišas.

Gal todėl jį, kaip ir daugumą praradusių tikėjimą komunistų, kankina nepagrįstas kaltės pajautimas. (Nors "Arrival and Departure" nėra autobiografinis romanas, tačiau jame yra gvildenamas revoliucinės neurozės klausimas, kurs niekad turbūt nebūtų iškilęs žmogui nesąmoningam savo neurozinių apraiškų). Jeigu Koestleris nesugeba pabėgti tokių paprastų gyvenimo reiškiniių kaip vedybos, vedančios į šeimyninio židinio laimę, tai įvyksta turbūt tik todėl, kad jis jaučiasi pasmerktas partizaniskam vienišumui, kur susikerta Don Kichoto ir savais keliais vaikščiojantio katino keliai.

Kaip rašytojas Koestleris dažnai pasiduoda valdomas neapykantos ir paniekos, nors turi ir gilaus solidarumo ir simpatijos jausmų "visoms benamoms ir paniekintoms šios žemės padugnėms" (Scum of the Earth). Bet jo dalia yra daug gilesnės užuojautos verta negu visų tų, kuriuos jis užjaučia. Nes anie, pabėgę iš betarpio pavojaus rato, viską gali pradėti iš naujo. Jis gi sugeba kvėpuoti jau tik smurto atmosfera. Sunku man būtų pasakyti, kaip arti šis rašytojiškas Koestlerio likimas liečia jį kaip žmogų. Aišku tik tai, kad jo nepaprastai talentas žiaurumo ir netolerancijos yra sukrėstas ir persunktas iki pačių gelmių.

"Scum of the Earth" pabaigoje skaitome: "...toks yra mūsų kovos vienintelis ir galutinis tikslas: išmokyti mūsų planetą vėl juoktis. Nes šiuo metu mes vis dar kaukiame kaip šunys tamsoje.

Norėčiau, kad grįžtų juoko metas".

Aš labai abejoju, ar kuomet nors grįš, ir ar gali grįžti Koestleriai juoko metas. Nes jis jau pamiršo juoko skambesį. O jeigu jį kuomet nors ir girdėjo, tai buvo pagiežos ir paniekos juokas.

Koestleris yra gretinamas su Jean Jacques Rousseau. Jo meilė ir simpatijos žmonijai lengvai išvirsta į nepasitikėjimą žmogumi. Tik prisiziūrėkime jo herojams. Jie visi yra apspiaudyti. Ir Swiftas turbūt nebuvo nuoseklesnis giedros stokoje. Bet prisiminkite jo gyvenimą: ar turite teisę stebėtis? Kalbėti tokiu žmogui apie gėlyčių sodinimą būtų absurdas, o gal neįžeidimas.

Mano kritika negriauna fakto, kad Koestlerio knygos daro giliu įspūdį. Priešingai. Tai, kad jis ne anglas, dar labiau anglų skaitytoją patraukia. Jo mintys ir gilūs jausmai nepaprastai sukrečia ir laiko mus nuolatinėje įtampoje. Jis rašo su jėga ir pasija, kas pas mus dalykias retas. Tai, kad jis nėra pilna to žodžio prasme romanistas, duoda jo romanams dar didesnių minties gelmių, kurių nerandame daugumoje knygų, aprašančių paprastus žmones besirūpinančius paprastais dalykais bei kriminalinius pusgalvius žudančius dėl pinigų. (Pirmas kriterijus, kurį siūlau kiekvienam romanui, telpa klausime: ar dominu tave didvyrio likimas? Tai yra patikrinimas, pro kurį gali praeiti tik labai nedidelis romanų skaičius). Kartojau: Koestlerio knygos išaukia pasipriešinimą todėl, kad jos yra nemalonios ir išskyrus "Arrival and Departure", negalima pro jas praeiti abejingai. "Nemalonios knygos" yra reikalingos ir būtinos. Anglijoje yra daug rašytojų, praškančių Koestlerį poetine vaizduote, jautrumu, išminčia, stilium ir veikėju kūrimo menu. Tačiau labai nedaug yra tokių, kurie rašydami apie mūsų civilizacijos ligas prilygtų jo žvalgumui ir rašytojiškai pasijai.

Raymond Mortimer

* Šį veikalą turime išverstą į lietuvių kalbą. Vertė V. Kazokas.

Kultūros Naujienos

● **NAUJOSIOS POEZIJOS ANTOLOGIJA.** Naujosios lietuvių poezijos Antologija, kurią leidžia "Lietuvių Dienos" Los Angeles, Kalifornijoje, jau baigta spausdinti. Ją redagavo K. Bradūnas, o įžangą parašė J. Girmius. Antologijoje telpa brandžiausia J. Kėkšto, K. Bradūno, A. Nykos-Niliūno, V. Mačernio ir H. Nagio poezija.

"Lietuvių Dienos" taip pat praneša, kad Ant. Vaičiulaitis su J. Aisčiu yra paruošę plačią lietuvių poezijos antologiją, kuri, reikia spėti, apims rinktinę lietuvių poeziją nuo Donelaičio iki mūsų laikų.

● **Literatūros konkursai ir premijos.** Neseniai įvykusiame "Draugo" poezijos konkurse premijas laimėjo L. Zitkevičius, S. Pipraitė ir J. Kruminas. "Draugas" praneša, kad susitaręs su Čiurlionio ansambliu numato skirti premiją romanui.

Pernai persiorganizavusi Liet. Rašytojų Draugija, kurios būstinė yra S. Amerikoje, vėl atgaivino grožinės literatūros premijų tradiciją ir įsteigė 500 dol. premiją, kuri bus skiriama už geriausią metų knygą. Kadangi 1949 m. premijų nebuvo, tai prie 1950 m. prijungiamos ir 1949 m. išleistos knygos. Premijai kandidatė bus parenkama iš tų dviejų metų grožinės literatūros kūrinių. Premijos įteikimas — Literatūros šventė — įvyks Čikagoje balandžio mėn.

Taip pat žurnalas "Aidai" už geriausią 1950-51 metų grožinės literatūros veikalą (eilii rinkinį, romaną bei novelę) skirs 500 dol. dovaną. "Aidų" literatūros premijos sprendimų komisiją sudaro: Bern. Brazdžionis, J. Girmius, V. Maciūnas, Pr. Naujokaitis, A. Nyka-Niliūnas, Ant. Vaičiulaitis ir T. Dr. L. Andriekus.

● **O. V. Milašiaus Rinkiniai Raštai.** Leidykla Novarre Paryžiuje išleido O. V. de L. Milosz-Milašiaus rinktiniius raštus. Leidinį puošia dail. Bilio pieštas poeto portretas ir fotostatinės rankraščių kopijos. Antologiją redagavo Jean Casou ir Francis de Miomandre.

Lysandro L. D. Galtier Argentinoje irgi turi paruošęs spaudai O. V. Milašiaus kūrinių antologiją (ispanų kalba) ir daro žygių ją čia išleisti.

● **Iberoamerika neteko didelio poeto.** Sulaukę 46 m. amžiaus Meksikoje mirė talentingas, subtilus poetas, literatūros ir meno kritikas — Xavier Villanrutia. Jo poezijos pagrindinė tematika buvo mirtis ir žmogaus metafizinės būties mįslė. Jis išaugo ir subrendo didelėje T. S. Eliot ir R. M. Rilke's įtakoje. Žymesnieji eilii rinkiniai — "Refleksai" (1926), "Mirties nostalgija" (1938) ir "Dešimtoji mirtis". Drauge su kitais poetais dalyvavo "Laurų Antologijoje", kur buvo surinkti geriausi eilėraščiai atstovingiausių Ispanijos ir Hispano-amerikos poetų, pradedant neužmirštamuoju Unamuno.

● **Mirė André Gide.** Šių metų vasario 19 d. Paryžiuje mirė Nobelio premijos laureatas ir "paskutinis klasikas" André Gide. Paskutiniu metu gėstant tokiems žmonių švyturiams kaip Georg Bernanos, Sigrid Undset, Sinclair Lewis, Bernard Shaw, mūsų gyvenamoji istorinė naktis darosi kaskart sunkesnė, tamsesnė ir klaidesnė.

André Gide gimė 1869 m. Paryžiuje. Jo pirmoji knyga ("Andriaus Walterio užrašai") išėjo 1891 m. Vėliau, jau mūsų amžiuje, jis sukūrė visą eilę veikalų: "L'Immoraliste", "La Cymphonie Pastorale", "Le Porte Etroite", "Le Faux Monnayiers", "Corydon", "Sile grain est Mort" ir kt.

Iš prigimties individualistas André Gide, kaip ir kai kurie kiti rašytojai, vienu laiku buvo labai gyvai susidomėjęs socialinėmis problemomis. 1925 m. aplankeš Kongą parašė dvi knygas, kur drąsiai pavaižavo visas kolonijų negeroves ir administracijos niekšybes. Taip įvyko Gide'o "suvisuomenėjimas", kurį sekė pesaulėžiūrinis posūkis į kairę. Tačiau 1936 m., aplankeš Rusiją, jis griežtai pasisakė prieš URSS, jį pasmerkė.

Antrojo pasaulinio karo metu André Gide buvo nutiles, viešai nesireiškė, tik atsidėjęs tvarkė savo "Dienyną", kurio spėjo parašyti 1.300 psl.

1947 m. Kara'iskoji Svedų Akademija (Pabaiga sek. psl.)

Kazys Bradūnas

Sala

*Kažin kur vandenynė sala.
Bunda bangos dusliai prie krantų.
Su aušra jau į dangų kylą
Skambėjimai kaimo varpų.*

*Ten laisva pirmapradė dvasia
Sklando sakalu sniego kalnuos.
Kaip lijanų sėkla miškuose,
Krinta žodis iš Dievo burnos...*

*Kažin kur vandenynė sala.
Klauso bangos tyliai prie krantų.
Jau su saule į dangų kylą
Giedojimai brolių šventų.*

Autoportretas Su Malūnais

*Pilko slėnio vieskeliu apstoję,
Ant kalnų seni malūnai budi
Ir dusliai dundėdami alsuoja
Vakaro padangiu ugnį.*

*O grūdai — baltasai žemės kraujas —
Teką jų ir mano širdimi,
Požemio upeliai kojas plauja,
Privakintas amžių grandimi.*

*Ir baugu to ilgesio bekrasčio,
Tos ugnies, kurioj ir aš degu
Kaip skeveldra mano gimto kra'to,
Skambanti užgautu noragu.*

KELI ŽYMESNIEJI MŪSŲ AMŽIAUS RAŠYTOJAI

kurių eiles mirtis taip negailestingai retina

1. Bernard Shaw, George Bernanos, Jacques Maritain, G. S. Eliot.
2. François Mauriac, André Gide, Stephan Zweig, John Steinbeck.

Zmogus mišle

JONAS KUZMICKIS

Tau palikau aš miestus turtin-
gaciusius, kasyklas auksu, naftos,
geležies!

Kur tavo laimė? O kur tavo lai-
mė? — klausiu. Kokį į kapą tur-
tą tu nešies?...

Bern. Brazdionis.

Neramus dabarties žmogus. Jis nen-
stygsta vietoje, niekuo nesitenkina,
vis kažko naujo nori.

Nekartą piktas jis, tas žmogus. Ypa-
čiai šiurkštus jis tarp kitų tokių pat
Dievo kūrinių, kaip jis. Gal dėl to vi-
sai nepagražindamas gilius Rabindra-
nath Tagore rašė:

—Jie šaukia ir kovoja, abejoja ir nu-
sivilia! Jie nežino galo savo rietenoms.
—Jie yra žiaurūs savo godume ir sa-
vo pavyde; jų žodžiai yra kaip paslėpti
peiliai, trokšta kraujo (Pilinėjantis mė-
nuo).

O vis dėlto tas nepasotinamas žmo-
gus vieną kartą turi palikti šią ašarų
pakalnę. Turi palikti ją su visais savo
turtais, garbe, atžymėjimo ženklais ir
gėdingai tylėti, aidint kietiems epitafi-
jos žodžiams: "Kokį į kapą turta tu
nešies?"

VARGAS IR PUKYBĖ

Retas kuris gimsta didžiai turtin-
gas. Nė vienas į žemę neateina su užsiel-
nyta garbe ar kuriuo moksliniu titulu.
Kiekvienas turi mokytis, lavintis ir
dirbti, kad ko nors naudingo išmoky-
tų ir aprūpintų savo paties gyvenimą.

Vargas, neatjungiamas nupuolusio
žmogaus palydovas, daugelį lydi visu
žemės keliu. Retai kada laimės žvaigž-
dė žybteli, o kitas dangi ir ja nepajė-
gia tinkamai pasidžiaugti.

Ne be reikalo mūsų liaudies dainų
merguzėlė, klausiamą, kuo prausė vei-
delį, atsako:

Nei šaltinio vandenėliu,
neči žaliu vynėliu,
tik iš savo didžiųjų vargų
gailiom ašarėlėm...
O tačiau tas pats žmogus, kuris

toks silpnas ateina į šį pasaulį, vos
užauga, vos šio to išmoka ir šį tą iš-
gyja, ne kartą kopina į pačią puikybės
viršukalnę ir išdidžiai meta kainišką ne-
paklusnumo žodį: "Netarnausiu!"

Pabrėžtina, jog net pats antžmogio
savokos kūrėjas Fr. Nietzsche tą savo
žmogų vadina "pašėlusiu" ir šitaip
vaizduoja jį gyvenimo kryžkelėje:

—Pašėles žmogus pasirodo miesto
aikštėje ir šaukia: "Jieškau Dievo, jieš-
kau Dievo!"

—Kas atsitiko su Dievu? — klausia
Nietzsche ir tučiuojau atsako: — Ogi
mes jį užmušėme — jūs ir aš! Mes vi-
si esame Jo užmušėjai...

SUZVĖRĖJĘS ŽMOGUS

Mes dar atsimename kruvinus įvy-
kius Lietuvoje. Dar gerai pamename
tremiamuosius, kalinamus, kankinamus,
žudomus ir persekiojamus. Tada tyliai
galvojome, dabar garsiai sakome: taip
gali elgtis tik suzvėrėjęs žmogus!

Mes dar nepamiršome mirties stovy-
klų Dachau, Auschwitz, Stutthof, Bel-
zen, Soldau ir kitur. Mes dar girdime
skausmingą Stasio Puodžiaus šauksmą
prieš mirtį nacių pragare: "Šaukiuos
teisingumo, šaukiuos teisingumo!..."

Kai mes įjungiamė visų tremtinių
skausmingą chorą su teisingumo šauk-
smu lūpose, mes sutinkame su "Vaka-
rų žlugimo" autoriumi O. Spengler, ku-
ris, negražindamas žodžių, tvirtino:
"Žmogus — plėšrusis žvėris. Ką aš, tai
sakydamas, įžeidžiu? Priešingai, mums
reikia džiaugtis, kad ši kilni (— žvė-
rių, J. Kz.) giminė dar priima mus į
savo tarpą".

Juk šiandien, moderniskajame amžiu-
je, net gėda prisipažinti, jog įvairūs
medžiaginiai nedatekliai ir trūkumai
turi vienintelę priežastį — neribotą
tautų ginklavimąsi. Ginkluojamasi, ne-
sitikint kokio marsiečių ar laukinių
žvėrių puolimo, bet norint atsiginti
nuo tokių pačių žmonių, kurie taipgi
vargę gimė, skurdė augo, nieko gerō

nematė, o nori "padaryti laimingū" vi-
są likusį pasaulį.

Dar niekad taip nesiautėjo suzvėrė-
jęs žmogus, kaip šiais modernizmo lai-
kais.

O MES PATYS?...

M. Scheler'is (Philosophische Weltan-
schauung knygoje) apie dabarties
žmones taip samprotauja:

—Beveik dešinties tūkstančių metų
ilgoje istorijoje mes esame pirmasis
laikotarpis, kada žmogus pasidarė pats
sau problema, kada jis daugiau nebeži-
no, kas jis yra.

Tikra teisybė: žmogus pasiklydo sa-
vo keliuose ir pats savo rankomis nu-
siima nuo galvos kilnų žmogiskumo
vainiką. Nežmoniški karai, žmonių kan-
kynės, nekaltųjų persekiojimas, grubus
ir nepakeliamas gyvenimas pamažu jį
visai apiplėšia, ir jis, tas žmogus, pra-
deda nusigrįžti net nuo Dievo, neturė-
damas Jam ko net maldoje pasakyti.

Kasdieniam gyvenime kiekvienas
patiria skriaudų ir nemalonumų, ku-
riuos parengia jam toks pats žmogus.
Jeigu vienas puola viešai, kitas metasi
iš pasaulį, slapstydamsis už kito pe-
čių. Turime atvirai pasakyti, kad nėra
mūsų tarpe gražuos, broliško sutarimo,
kad pavydas, neapykanta užstebia ne
vieno gražiausius norus.

Artimo meilė dažnai piktam panau-
lojama. Už gerą darbą, už paslaugą
nekartą atsimokama nedėkingumu ir
pykčiu. Gal dėl to pagrindo turėjo ir
anas juokdarys, pasakojęs apie žmo-
gų, kuris, išgirdęs, kad jam nori pa-
kenkti tūlas bičiulis, sarkastiškai atsa-
ko: "Už ką jis man kenks? Juk aš jam
nieko gero nepadariau!"

KOKS TOS MİSLĖS SPRENDIMAS?

Daug kam žmogus yra mišlė. Mišlė
jis yra liberalistams, kurie su savo dya-
sios tėvu J. J. Rousseau galvoja, jog
žmogus iš prigimties esąs geras ir tik-
tai auklėjamas jį gadinas.

Tikrą atsaką į šią mišlę duoda mums
katalikų tikėjimas. Jis skelbia, jog
žmogus prigimti sužalojęs pirmųjų
tėvų nupuolimas ir dėl to jam taip sun-

žūrėdama, ar laikomasi visų tų taisyk-
lių, ar ypač važiuojama ta greita, kuri
tam ruožė nustatyta. Kiekvienas nus-
kaltimas baudžiamas. Gausūs ženklai,
parašai kelių žonuose ar net pačiam ke-
lio asfalte primena vairuotojams judė-
jimo taisykles. Ne tik miestuose, bet
ir miesteliuose spalvotos šviesos auto-
matiška tvarka mašinų ir pėsčiųjų ju-
dėjimą. Visi tų šviesų griežtai laikosi.
Įdomu dar pastebėti, kad čia kaip auto-

—Jai, taip ir autobusai naktimis va-
žiuodami užsigesina viduje šviesas. Gal
tai daro dėl to, kad netrukdomi vidaus
šviesos juo aiškiau pastebėtų išorinius
ženklus ir kity automobilių signalus ir
taip išvengtų susidūrimų.

Antra, ką iš karto pastebi naujai at-
vykęs į šį kraštą, tai ypatingai gausus
naktinis apšvietimas ir gausios spalvo-
tos šviesos reklamos. Kai savo pirmosios
dienos vakare vaikščiojau po New Or-
leans ir žvalgiausi po jį, tai visi galė-
jau pritari ti pačią naktį su manim
traukiniu važiuosiam profesoriui, iš
Bukarešto neseniai atvykusiam tremti-
niui, kad jis apvažinėjęs daug pasaulio
ir niekur nematęs taip gausių ir įvairių
šviesos reklamų, kaip čia. Jei tai būtų
tik miestuose, tai netektų stebėtis, ta-
čiau tas pats įvairiausių judančių, mir-
gančių, įvairiaspalvių šviesų gausimas
ir mažose miesteliuose. Kaip įdomu
taip išpuoštais keliais važiuoti ir tų
reklamų prašmatnumą stebėti!

Čia jau gatvės patvinstą šviesų jū-
roje ne vien tik reklamos ir biznio reika-
li. Jos tarnauja taip pat ir gatvėms
papuošti žvėnčių metu. Kalėdų laikotar-
py plačiau važinėdamas po U.S.A. pie-
tines valstybes turėjau progos beveik
išties mėnesį matyti išsipuošų kraštų.
Miestai, miesteliai, kaimai pasipuošė
tūkstančiais įvairiomis šviesomis tvis-
kančių, išpuošų eglučių. Eglutės pasta-
tytos gatvėse, kryžkeliuose, prie viešu-
čių, prie įstaigų. Iluminacijų vainikai,
dekoratyviniai varpai ir kiti papuoša-
lai išdabino šalį. Ji virto pasakišku kra-
štu. Reikėjo tik pamatyti tuo laiku di-
džiąją Hollywood'o gatvę Los Angeles
mieste, šimtais dirbtinių eglučių nusag-
styta, viršų skersai gatvės ištiestomis
girliandomis ir vainikais padabinta. O
tos eglutės, visos "apsnigtos", žėri į-
vairiaspalvėmis šviesomis ir primena pa-
sākų kraštą iš 1001 nakties. Galima tat
drąsiai jėgu ne tvirtinti, tai bent spė-
ti: kažin ar yra pasaulyje kuris kitas
kraštas, kuris tiek labai pasipuošų Ka-
lėdoms, kaip U.S.A.? (b. d.)

ku atlikti savo paskirtį. Labai gražiai
apie tai rašė šv. Povilas laiške Romė-
nams:

—Aš, tiesa, gėriuosiu Dievo įstatymu,
žinot vidujinio žmogaus, bet matau
savo sąnariuose kitą įstatymą, pasiprie-
šinantį mano proto įstatymui ir dar-
rantį mane belaisvį nuodėmės įstati-
mo, kuris yra mano sąnariuose. Nelai-
mingas aš žmogus! Kas mane išlais-
vins nuo to maraus kūno? (7, 22—24).

Šią tragediją pergyvena kiekvienas
žmogus. Tas, kuris pasiduoda kūno
įstatymui ir nekovoja prieš jį, palaips-
niui rieda vis į gilesnę bedugnę, kol
pradeda nekęsti sąvės ir kitų. Priešin-
gai, kurie, kaip šv. Povilas, gerai su-
pranta to tragizmo priežastį ir be per-
traukos kovoja, pasirinkdami tobulini-
mosi kelią, tie priartėja prie savo pir-
mavaizdžio Dievo ir atlieka savo misiją
žemėje.

"Kariavimas yra žmogaus gyvenimas,
ir jo dienos tarsi darbininko", — skai-
tome Jobo knygoje (7, 11). Taip, tai tie-
sa: reikia kovoti ne tik su guodancia
aplinka, ne tik su blogomis išorės įta-
komis, bet ir su pačiu savimi, nes kie-
kviename mūmyse slypi džiaugsmingas
laimėjimas ar gėdingas pralaimėjimas.
Tikinočio kataliko kelias vienas — į
laimėjimą. 1951. II. 15.

Dezinterija serganti mergaitė Indijoje
Pasaulinės Sveikatos Organizacijos
(OMS) gydoma

Budėk!

STOVYKLAUJAME

Tėvų ir bičiulių palydėti, dar prieš pu-
šaudienį skautai ir skautės atvyko sto-
vyklavietėn. Kaip pereitais metais, taip
ir šįmet Buenos Aires lietuviai skautai
stovyklavo gerb. K. Gasevičiaus nuosa-
vybėje, esančioje pusiaukelėje tarp Bue-
nos Aires ir La Platos miestų.

Apsitvarkę ėmėme statyti palapines.
Iš kvepiančio šieno pasiklojome sau
guolius ir nė nepastebėjome, kaip pra-
bėgo pirmoji diena stovykloje.

Greitai susigyvenome, gavome parei-
gas su vardais ir pravardėmis. Dieną
būdavo užsiėmimai, žaidimai, dainos, o
vakarais — lauzas. Prie laužo būdavo
taip pat skaitomas ir Šlubosios Skruz-
dės dienoraštis, kurio ištraukas čia ir
paduodame.

"Grynam ore visi turi gerą apetitą.
Pirmą dieną skautukai dirbo, plušo,
nuvargo ir išalko kaip vilkai. O pilvo
ministeris neturėjo iš ko virt sriubos va-
karienei. Pasisukęs pašienavo po visą
pievelę ir iš visokių keistų žolių išvirė
nuostabią sriubą. Kad skautukai nepas-
tebėtų, iš ko ji — vakarienę užtesė iki
tamsos, o tamsoj ji buvo labai gardi.

Kitą dieną broliai briedžiai darė su-
mūštinių valgymo lenktynes. Deja, lai-
mėt niekas nespėjo, nes suvalgius po po-
ra desėtkų sumūštinių, pastarųjų nebeli-
ko.

Naktį budėtojai negalėjo prikelti vie-
no miegančio sargybinių. Ryte tasai bu-
vo pasipiktinęs jų nesumanumu.

—Reikėjo paimiti už kojų ir rankų, į-
merkiti į vandenį, papurtinti už peties ir
pašaukti: "Į sargybą!" Tada tikriausiai
būčiau padudęs.

Netrukus pasirodė pirmieji saulės nu-
svilintieji, tie kurie norėjo per vieną dieną
tapti raudonodžiais indėnais. Vargšai
"indėnai" lakstė dejuodami, išsitemę
rankas, nosis, nugaras visokiais tepa-
lais, nepriliečiami nė iš jokios pusės.

Dieną saulė kepina nesigailėdama.
Pikčiausia — kimba į skautiškas nosis.
Kas anksčiau turėjo tokią baltą, dailų
uostą, šįmet įfrankį, tas dabar tarp akių
nešiojosi lyg tai raudoną buroką, lyg
tai žiburį ar pamidorą, kuris mainė
spalvas nuo vyšninės iki juodos.

Vienas brolis pagal karnavalų madą
nudegė žemėlapi formą. Ir marios ir
kalnai atskirti linijomis ir spalvomis.
Didesniam išpuošimui sudaryti pasidūrė
koją ir stovinėjo ant kitos persikreipęs,
kaip globas.

Vieną rytą staiga atsirado ligonis,
Susirgo vienas pirštas. Jo savininkas jį
slaugė, maudė ir net norėjo paaukot vir-

tuvei, tačiau sesė, tą dieną dirbusi vir-
tuve, nutarė pagamint ką nors be mė-
sos. Paliko iki rytdienos, o sekančią die-
ną ligonis pasveiko.

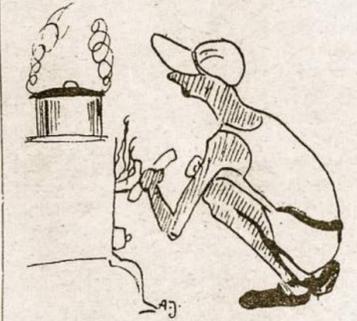
Kartą pasitaikė šalta naktis. Budėjo
vyresnieji broliai ir sesės. Nesušalo tik
todėl, kad sargybų viršininkui pasisekė
išlaužti į stipriai užbarikaduotą pilvo
ministeriją ir nušvilpti keletą pernyk-
čių sumūštinių.

Po šaltosios nakties budėjo jaunieji
broliai ir sesės. Jiems ir dvasios rodesi,
ir krūmuose vilkai šlamėjo, ir indėnai
prie stovyklos selino.

Šeštadienį trys balsingiausieji skau-
tai, stovyklą pametę toną, išvažiavo į
Ansamblių balsų sustyguoti. Grįžo visai
aukštais tonais.

Sekmadienį stovyklon plūdo svečiai ir
pėsti ir važiuoti. Prie stovyklos vartų
visi turėjo padainuoti. Vieni leidosi il-
gai prašomi, kiti giedojo kaip lakštutės
ir gegutės be ceremonijų. Ypač kai
skautai padėdavo. Apdailno svečiai ska-
niais pyragais, apglamžė ir nubučioavo
savo dukreles ir šūnelius ir paslikdo ap-
šūreti stovyklos.

Vakare, vėliavą nuleidžiant, paskuti-
nį kartą skautai sugiedojo vakarinę
maldą "Marija, Marija", Tautos Himną
ir tuo užbaigė savo linksmą, nerūpestin-
gą stovyklavimo laiką, praleistą gam-
toje, grynam ore, po atviru dangum.

Pabaigai — lauzas. Skautai ir skau-
tės linksminosi, linksmino svečius, dai-
navo, siautė.

Tai tiek Šlubosios Skruzdės užrašų.
Ji atsisveikino su mumis iki kitos vasa-
ros. Šlubosios Skruzdės tetė.

KULTŪROS NAUJIENOS (tęsinys)

ja paskyrė André Gide'ui Nobelio pre-
miją už jo kurybos visumą.

VEDĖ PIANISTAS A. KUPREVICIUS

Šių metų kovo 2 d. žinomas pianistas
virtuozas Andrius Kuprevičius vedė kla-
sinio šokio profesorę Mariją Pavlovą.
Jaunoji Kuprevičienė yra išraiškos šakio
profesorė valstybiniame choreografijos
institute Rosario mieste. Be keleto sve-
timų kalbų ji geriau kalba lietuviškai
už daugelį čia gimusių lietuvių.

Šia proga "LAIKAS" sveikina savo
bendradarbį Andrių Kuprevičių ir linki
daug laimės naujaijam šeimai.

—PIANISTO ANDRIAUS KUPRE-
VICIAUS KONCERTAS per Radio "El
Mundo" įvyks kovo 30 d. 21.45 val.

PIRMIEJI IŠPUODŽIAI IŠ USA (1)

Rašo ALFONSAS GRAUSLYS

I jokio krašto krantą lipdamas nebu-
vau taip smalsos deginamas, ir taip iš-
kilmingai nusiteikęs, kaip New Or-
leans'e, kai iš laivo lipau į U.S.A. žemę.
Ar tie jausmai buvo kilę dėl tos sa-
vitarpės propagandos, kurią eilę poka-
rinių metų buvome išgyvenę, kalbėdami
apie U.S.A. ar jie buvo sužadinti pir-
maujančio to krašto vaidmens pokari-
nio pasaulio gyvenimui, ar pagaliau dėl
tų visų paskutinių vilčių, kurias sudėjo
pasaulis į šį kraštą, — nežinau. Zino-
jau tik viena, kad nulipui į tą kraštą, į
kurį patekti visi tremtiniai nori, apie
kurį visi svajoja.

Nulipdamas į U.S.A. žemę, jau iš an-
ksto turėjau kažkokiu būdu susidareš eilę
prietarių ir nuotaikų šio krašto atžvil-
giu. Nešiojau savyje įstrigusią mintį, kad
nors tai ir medžiaginio gerbuvio kraš-
tas, tačiau dvasinės kultūros ten neteks
surasti. Galvojau, kad tai kraštas, kurio
visą gyvenimą elgesį tvarko tik
"biznis", pinigai. Tačiau jau pirmomis
dėnomis išgyventi išpuodžiai, maloniai
nustebinę, pradėjo kurti visai kitokį nu-
siteikimą manyje. Tariau tik medžia-
gos garbinimo ir vertinimo krašte sura-
dau daug širdies, idealizmo ir tikrai gra-
žių ir įdomių dvasinės kultūros pasirei-
kimų — ir tai tokiais pavaldais, kurių
kitur nebuvo tekę matyti.

Tai išpuodžiai pirmieji, tik dviejų mė-
nesių buvimo čia įsigyti ir todėl gal
klaidingi ir klaidinantys, bet apie tai
lai sprendžia kiekvienas, kuris šiuos
duomenimis paremtus svarstymus skai-
tys.

Ką tai pirmiausiai pastebėjau, jau
pirmomis valandomis važinodamas tak-
si iš New Orleans uosto ir tuojau po to
vaikščiodamas to miesto gatvėmis, ku-
rics artėjančių Kalėdų proga buvo iškil-
mingai apšviestos ir papuoštos? Tai di-
delis, didesnis kaip bet kurioje kitoje ša-
lyje, automobilių skaičius. Tas išpuo-
dė dienos, savaitėms vis tvirtėjo, kol vir-
to įsitikinimu: U.S.A. tai automobilių
kraštas.

Mašinos, vairuojamos vyrų, vairuoja-
mos ypač daugybės moterų ir net paau-
glių vaikų, visomis kryptimis rieda to
didžiulio krašto visur asfaltuotais ke-
liais. Kai po mėnesio apsižvalgęs Te-
xas ir Naujosios Meksikos valstybėse,

kirsdami Arizonos valstybę, su draugu
leidomės lankyti Kalifornijos, Los An-
gles miestą ir kai jau temstant artė-
jome į jį, tada pirmą sykį gyvenime pa-
jūtęs savotiškai mistišką neaiškumą ir
bėjėgumą tų tūkstančių mašinų šviesų
sūkurėje, kurių tarpe atsidarėme ir ku-
rios dideliu greičiu judėjo to miesto
link. Tų mašinų pilna visur: ir mieste
ir kaime. Prie kaimo ar miestelio bažny-
čios šventadienį, prie darbininkų pasi-
linksminimo salės šventadienį išvaka-
rėse, visur tokiose vietose sustatytos
automobilių eilės. Kai važiuoji per kai-
mus, retai prie kurio namo kieme nesto-
vi automobiliai. Tų automobilių tiek
daug, kad neretai nuvažiuos nors ir į
nepildelį miesto, sunku surasti vietą
automobiliui pastatyti. Nenuostabu, kad
tusių aikštelių savininkai miestuose
nemažai uždirba, imdami už automobilio
pastatymą 25 centus.

Automobilių čia visur daug, nes jų
daug gaminama, nes juos įsigyti ilges-
nio išsimokėjimo keliu taip lengva. Juk
įmokėjus mažąją kainos pusę, likusioji
dalis galima beveik dvejų metų laikotar-
py išsimokėti. Jų išplitimą dar skatina
ir toji aplinkybė, kad vieną kitą metų
nauja mašina pavazinėjus, toji pati ben-
drovė ją gerom sąlygom pakeičia į nau-
ją. Ir neturtingieji gali įsigyti jau dau-
giau ar mažiau vertotas mašinas, už ku-
rias bendrovėse sumokama 50—600 do-
lerių. Savo akimis mačiau vieną jauna-
vedžų porą, atvykusią į vienus namus
50 dolerių vertės automobiliu. Todėl ne-
nuostabu, kad dažnai net ir visai netur-
tuolių šeimose automobilius turi ne tik
tėvai, bet ir vaikai. Sakoma, kad čia
mergaitės ne tik nesileidžia į flirtą, bet
ir žiūrėti nenori į tokius vyrus, kurie
automobilio neturi. Sutikti tai čia ka-
nors arkliai važiuojant ar pėsčią einant
— didelė retenybė. Automobilių pasiūla
čia labai didelė. Kiekvienas keliautojas
po kraštą nuolat ir miestuose ir bažny-
tkaimiuose pastebi aikšteles su išstaty-
tais automobiliais su parašu: "Used
cars" ("Vartoti automobiliai").

Tiesiog perdidelį automobilių skaičių
įrodo ir labai dažnos automobilių katas-
trofos. Jos įvyksta nuolat, nors ir grie-
žiausiai žiūrėdama judėjimo taisyklių. Po-
licija vičiai ir slapta seka automobilius,

VASARIO 16 KOLUMBIJOJ

BOGOTA

Porą dienų prieš vasario 16 jau pradėjo pasirodyti viena kita žinėlė apie ruošiamą šventę Bogotos dienraščiuose Vasario mėn. 14 po pietų svarbesnėse vietose buvo iškabinti dideli plakatai, kviečią publiką į lietuvišką muzikos koncertą, paruoštą prof. Izidoriaus Vasyliūno. Vakare prisirinko pilna salė klausytojų. Koncertas praėjo puikiai ir išpildytojai susilaukė didelių ovacijų. Vasario 15 dieną ta pati programa buvo kartojama per valstybinį radiofoną su kun. N. Salduko paruošta istorinio turinio paskaita apie Lietuvą.

Radio valanda pasisekė labai gerai, o lietuviška muzika buvo įrašyta į plokšteles. Vasario 16 d. buvo iškilmingai atidaryta pirmoji lietuvių liaudies meno paroda valstybinio muziejaus patalpose. Atidaryme dalyvavo pats parodos globėjas arkivyskupas Antonio Samoré, š. Tėvo pasiuntinys Kolumbijoje. Gražią prkalbą pasakė prof. dr. José Manuel Casas Manrique, buvęs ilgus metus Kolumbijos pasiuntiniu Stockholme ir pažįstas Lietuvos problemas. Jis prieš keletą metų yra pasidaręs dideliu lietuvių prieteliu. Parodoje buvo išstatyta Eugenijaus Kulviečio, Juozo Penčylos ir Kazimiero Žeromskio darbai. Be to įvairūs lietuvių meno išdirbiniai, daugybė fotografijų vaizduojančių Lietuvos praeitį ir jos nelaimes, pilnas lietuviškų pastų ženklų rinkinys, kryželiai, juostos, audiniai, gintaro išdirbiniai ir panašiai. Visa tai buvo surinkta iš lietuvių atsivežusių iš Lietuvos ir iš Vokietijos, o vienas kryžtukas buvo atsiųstas net iš tolimos Australijos. Salės sienose stovėjo lietuviški simboliniai kryžiai, paruošti tai pragai mūsų menininko Juozo Penčylos, o salės galinė siena puošė didelis vytiš raudoname dugne; prieš vytiš— simbolinis aukuras, Lietuvos trispalvė apklotas, su erškėčių vainiku viduryje.

Atidaryme dalyvavo daug kultūringos publikos ir žurnalistų grupė. Lietuvaitės tautiniuose rūbuose darė malonų įspūdį. Dienraščiai smulkiai aprašė parodos atidarymą ir įdėjo kaletą nuotraukų. Paroda aplankė keli tūkstančiai lankytojų.

Vasario mėn. 17 d. geriausiame Bogotos Teatre Colón įvyko prof. Izidoriaus

Vasiliūno smuiko koncertas. Jam pjaninu akompanavo Oriol Rangel, vienas iš Bogotos pianistų. Tą dieną rašė apie Vasiliūną, jo koncertą ir apie Lietuvos šventę net keturi Bogotos dienraščiai.

Smuikininkas grojo specialiu Stradivarijumi, kurį jam davė išmėgint vyskupas Aloizas Pérez Hernández. Koncerte dalyvavo daug publikos, ypatingai lietuvių ir kolumbičių. Solistas kelis kartus turėjo išeiti į sceną ir buvo gėlėmis apdovanotas.

Sekmadienį, vasario 18 dieną, lietuviai ir jų draugai susirinko į saliečių Carmen bažnyčią pamaldoms. Bogotos augziliarinis vyskupas Aloizas Pérez Hernández atlaikė mišias ir pasakė pritaikytą pamokslą. Laikė mišių giedoją lietuvių choras.

Lietuvaitės tautiniuose rūbuose stovėjo prie vainiko, kuris tuojau po mišių buvo nuneštas prie Bolivarų paminklo. Tautiniai rūbai visų patraukė akis ir ceremonija tikrai įspūdinga. Prie paminklo kalbas pasakė dr. Stasys Sirutis, kolonijos atstovas, ir gydytojas dr. Heran Vergara, lietuvių draugas, o prezidentūros orkestras pagrojo Kolumbijos ir Lietuvos Hymnus. Lietuvos Hymnas pirmą kartą skambėjo Bolivarų aikštėje prieš Parlamento Rūmus. Po to visi lietuviai, pilni įspūdžių ir geros nutaikos pasisekusia švente vyko į ponų Siručių dvarą vaišėms. Rytą dieną dienraščiai išspausdino šventės nuotraukas.

Vaišėse pas ponus Siručius dalyvavo daug kolumbičių draugų ir pats vyskupas A. Pérez H. Tarp kitko buvo lietuviškai padainuota ir pašokta lietuviški liaudies šokiai.

Vasario 16 dienos švenčių proga Kolumbijos prezidentas pasiuntė kun. N. Saldukui laišką, sveikindamas lietuvių koloniją ir linkėdamas ištvermės bei sėkmės.

Ši pirmoji Bogotoje vieša lietuvių šventė supažindino daug svetimauciu su Lietuvos reikalais, praėjo jaukioje nuotaike ir išskėlė lietuvių vardą dar aukščiau. Tautiečiai visi vieningai dalyvavo ir mielai prisidėjo prie šventės paruošimo. Jie visą savo darbą ir pasišventimą deda ant Tėvynės aukuro.

MEDELLIN

Antrąjamė savo didumu Kolumbijos mieste Medellin Vasario 16 buvo švenčiama vasario 23 d. Bellas Artes teatre. Oficialioje dalyje buvo dr. A. Grigaliūno ir dr. Saturnino Restrepo kalbos. Meninę dalį išpildė pianistė S. Grigaliūnienė ir solistė Birutė Cypienė. Pradžioje ir pabaigoje buvo sugroti Kolumbijos ir Lietuvos Hymnai. Labai apgailestaujama, kad iširo gražiai veikęs Medellino lietuvių choras. Linkėtina, kad jo gabus chorvedis netrukus vėl gal-

lėtų grįžti prie gražiai pradėto darbo. Kovo 25 d. Medellino katedroje įvyko iškilmingos pamaldos už Lietuvą. Katedra ir gretimoji Bolivarų aikštė buvo pilnos žmonių. Pamaldas ir pritaikytą pamokslą pasakė aukšti Kūrijos prelatai. Po pamaldų ant Kolumbijos išlaisvintojo Bolivarų paminklo buvo uždegtas lietuvių vainikas. Dr. A. Grigaliūnas ir Dr. Londono pasakė atitinkamas kalbas, o Policijos ir Čekų orkestrai sugrojo Kolumbijos ir Lietuvos Hymnus.

G. G.

Lietuviai Bolivarų aikštėje uždeda vainiką ant Bolivarų paminklo. Užpakaly — prezidentūros orkestras, pirmą kartą viešai sugrojęs Lietuvos Hymną.

Ispūdingai paminėta vasario 16-ji ir 33-ios Lietuvos nepriklausomybės metinės

V. VOKIETIJOJE

Vasario šešioliktoji buvo atšvesta iškilmingai su geromis viltimis ateičiai. Ta proga VLIKas, diplomatai, ALT, įvairios organizacijos Lietuvių Bendruomenės Vadovybės yra gavę daug sveikinimų ir padėsimų, jog vedamoji dėl Krašto išlaisvinimo kova juo greičiau būtų laimėta.

VLIKo ir VT pirmininkas M. Krupavičius buvo iškvietas ir dalyvavo Vasario šešioliktosios minėjimo iškilmėse Bamberge II.12. d. bei Diepholze II.16 d.

Reutlingene VLIKas suruošė tradicinį priėmimą Vasario šešioliktosios proga, kuriame dalyvavo ir atitinkamas kalbas pasakė: latvių, estų (raštu), ukrainiečių, US bei vokiečių vyr. atstovai.

Per Stuttgarto radiofoną II.16 d. priešpiet buvo transliuota p. V. Banaičio paruoštas pranešimas, o vakare — URT Valdytojo prof. J. Brazaičio kalba ir transliacijos pirmą kartą iš čionai buvo užbaigtos Lietuvos himnu.

Per Hamburgo, Madrido bei Vatikano radijus buvo taip pat duotos specialios Vasario 16 d. minėjimo programos.

PRANCŪZIJOJE

Vasario 16 d. minėjimą Paryžiuje surėngė Liet. Šalpos Dr-ja. Jame dalyvavo visi Paryžiuje ir jo apylinkėse gyvenę lietuviai. Minėjimą pradėjo Dr-jos pirm. tėvas K. Pečkys, S. J., paskum žodį tarė e. Lietuvos atstovo pareigas dr. St. Bačkis; Prancūzų Lietuvos draugų vardu pasveikino prof. dr. G. Matoré, amerikiečių vardu — dr. Jeskevičius, S. J., gilinąs savo studijas Sorbonos un-te, ir keletą prisiminimų iš 1918—19 m. pasakoją p. E. Turauskas. Paskaitą, apie tautą bei tautybę skaitė gen. št. pulk. J. Lanskoronskis, Meninėj daly pasirodė smulk. S. Užpuolevičius, akomponuojamas Morelio, taip pat Sirtautaitė ir Petkevičaitė — su deklamacijoms.

Vasario 18 d. pamaldas už Lietuvą atlikė tėvas K. Pečkys, Liet. Kat. Misijos direktorius, o Union Interalliee salėje kviestiniams prancūzams vas. 16 d. skaitė paskaitą p. Gabriel Puyaux, buv. I-is Prancūzijos neprik. pasiuntinys ir įgaliot. ministeris Kaune. Joje iš Lietuvos dalyvavo p. Turauskas ir dr. St. Bačkis, kurie paskaitininkui padėjo už gražius linkėjimus lietuvių tautai.

BRAZILIJOJE

SÃO PAULO

Lietuvos nepriklausomybės šventė buvo gražiai paminėta vas. 18 d. São Paulo mieste, kur yra pati didžiausia lietuvių kolonija, konservatorijos salėje. Minėjimą atidarė inž. Z. Bačelis, ta proga kalbas pasakė Lietuvos konsulas Sao Paulyje A. Polištaitis, Liet. S-gos Braziliijoje pirmininkas p. M. Dantas ir kt. paskaitas skaitė prof. J. Ferreira Garrato portugaliskai ir J. Antanaitis lietuviškai. Meninę programos dalį atli-

ko šv. Juozapo bendruomenės choras vadovaujamas muz. A. Ambrazičio ir atskiri solistai.

RIO DE JANEIRO

Lietuvos Nepriklausomybės šventė Rio de Janeiro lietuvių kolonijoje šiais metais buvo iškilmingai paminėta. Vasario 16 d. Lietuvos atstovą Dr. F. Meierį vizitavo Užs. Reik. Ministerijos protokolo šefas Castelo Branco, Finansų ministerio atstovas, J.A.V. ambasados atstovas, Latvijos min. Olinš, Estijos konsulas K. Ast, šviet. Ministerijos radijofono direktorius ir daug kitų žymesnių užsienio atstovų. Spaudos atstovai padarė keletą nuotraukų. Tos pačios dienos vakare valstybinis radio davė lietuvišką dainos bei muzikos pusvalandį nuo 17 iki 17,30 val. Pusvalandį parengė radijofono meno vedėjas Rene Cuve iš Lietuvos atstovo padovanotų 12 lietuviškų plokštelių. Iš to paties radio 19 val. buvo perskaityta Dr. F. Meierio kalba portugaliskai, o rašytojas P. Babickas kalbėjo lietuviškai. Vakare buvo surengtos vaišės šventei ir Lietuvos atstovo Dr. F. Meierio 10-ties metų diplomatinio darbo Braziliijoje sukakčiai paminėti Lietuvos nepriklausomybės savanorio Dubauskos namuose.

Vasario 18 d. 11 val. kolonijos kape-lionas kun. J. Janilionis atlaikė pamaldas ir pasakė šventei pritaikytą pamokslą portugaliskai bei lietuviškai. Per pamaldas giedoją lietuvių choras ir solistai. Po pamaldų visi suėjo į Colegio Cruzeiro salę iškilmingam aktui. Lietuvos atstovas pasakė trumpą kalbą, po to ėjo užsienio atstovų sveikinimai ir lietuvių choro, V. Možalskiui vedovaujant, dainos bei tautiniai šokiai. Dėl didelio karščio sveikinimai, gauti telegramomis, nebuvo skaityti, o tik pranešta, kas sveikino, būtent, Brazilijos prez. Getulio Vargas; Liet. Min. P. Amerikai Dr. K. Grauzinis, Braziliijos Užs. Reik. ministeris Neves de Fontoura, Lietuvos konsulas Chicagoje Dr. P. Daudžvardis, Minas Gerasis gubernat. Kubitschek, J. A. V. Kinijos, Australijos, Belgijos, Austrijos, Sirijos, Olandijos, beveik visų Pietų ir Centro Amerikos ambasadoriai ir Brazilijos žurnalistų S-gos pirmininkas Herbert Moses. Jo sveikinimas tuo būdingas, kad tos pat nuomonės laikėsi visa Rio de Janeiro spauda. Po minėjimo, kuris praėjo pakelta nuotaika ir su viltimis ateičiai, kieme buvo surengtos visiems svečiams vaišės.

Tuo pačiu laiku visų dalyvių buvo pagerbtas Lietuvos atstovas Braziliijoje Dr. Frikas Meieris, jo 10 diplomatinio darbo šiam krašte sukakties proga.

J. A. VALSTYBĖSE

Vasario 16-ją gražiai paminėjo net patys lietuviai, jų organizacijos ir spauda, bet taip pat daug kur ir amerikiečiai. Vienur jų pareigūnai paskelbė oficialiai "Lietuvių Nepriklausomybės dieną", kitur atsiuntė lietuviams sveikinimų, linkėjimų arba per spaudą gražiai

paminėjo lietuvius ir jų pagrobtą tėvynę.

Amerikos Lietuvių Taryba be atsišaukimo ir sveikinimo, išleido dar anglų k. leidinį pavadinant "Komunizmas žudo tautas", kur atvaizduoti Sovietų žiaurumai Lietuvoje ir žymių amerikiečių atsiliepimai apie lietuvių kalbą, žemę, Amerikos lietuvius etc. Didžiausią betgi staigmeną čia sudarė "Amerikos Balsas" lietuviškos transliacijos.

Nesitikėjusiem jį dar išgirsti, tai buvo tikra staigmena. Tiesiog sulaukę kvapą visi klausėsi JAV užs. reik. vicemin. Barret sveikinimus, pareiškus JAV vyriausybės vardu mūsų nepriklausomybės šventės 33 metų įvykių, paskui Lietuvos ministerio P. Žadeikio ir lietuviams nepaprastai palankaus kongreso nario D. Flood žodžius.

Vasario 17 d. "AB" transliacijos pradėtos VLIKo ir VT pirmininko prel. M. Krupavičiaus kalba, skirta sesėms ir broliams Tėvynėje. Po jos transliuota min. St. Lozoraitis, ALT pirmininko L. Šimučio bei Dr. P. Grigaičio kalbos.

Minimosios transliacijos lietuviškai, tai didelis mūsų veiksmų, diplomatų ir organizuotos Amerikos lietuvių visuomenės laimėjimas. Už jas nuoširdi visų lietuvių padėka priklauso tiek JAV vyriausybei, tiek ir visai amerikiečių visuomenei, visą laiką rodžiusiai ir dabar teberodančiai daug simpatijų pavergti Lietuvai. Transliacijos perduodamos kasdien 7 val. vakaro Lietuvos laiku šio ilgio bangomis: 13, 16, 19, 25, 30, 31, 41, 48 ir 49 m. ir V. Europoje girdimos labai aiškiai.

Italijos Padangėje

RASO MŪSŲ KORESPONDENTAS ROMOJE

VASARIO 16 Romoje buvo atšvesta įspūdingai. Iš ryto kardinolas Pizzardo laikė šv. mišias Lietuvių šv. Kazimiero Kolegijoje, kuriose dalyvavo J. E. vysk. P. Būčys MIC, ministras St. Lozoraitis, buv. Latvijos švietimo viceministras Mons. Čamans, latvių ir lenkų atstovai bei visa negausi lietuvių kolonija. Savo pomokse kard. Pizzardo pabrėžė šv. Tėvo susirūpinimą mažom tautom ir ypačiai Lietuvai, kuri yra krikščionybės avangardas šiaurėje. Po šv. mišių Kolegijos salėje įvyko iškilmingas aktas, kuriame kalbėjo buv. Lietuvos kons. p. J. Macevičius, kard. Pizzardo ir min. St. Lozoraitis, kuris pareiškė, jog pasaulio įvykiai greitėjančiu tempu rieda į naują konfliktą, kuris sukurs reikiamas sąlygas Lietuvai atsistatyti. Kard. Pizzardo šioms mintims pritarė ir paminėjo greito Lietuvos išsilaisvinimo.

MARIJONŲ KOLEGIJA Romoje taip pat šventė Vasario 16. Tiesa, tai buvo daugiau šeiminė šventė, tačiau netrūko ir svetimauciu kalbėtojų, jų tarpe latvių in lenkų.

LIEUVOS PASIUNTINYBĖJE PRIE SV. SOSTO įvyko iškilmingas visos kolonijos priėmimas Vasario 16 proga. Kalbėjo min. St. Lozoraitis. Po būvis praėjo jaukioji lietuviškoji nuotai-koj. Iškilmėse dalyvavo sositinės dienraščių reporteriai, kurie apie jas gražiai atsiliepė spaudoje.

VATIKANO IR ROMOS RADIO STOTYS davė specialią programą, kurios metu giedoją Liet. šv. Kazimiero Kolegijos choras.

DR. VLADAS TULABA, Liet. šv. Kazimiero Kolegijos Rektorius, už nuopelnus Bažnyčiai ir lietuvių tautai šv. Tėvo Pijaus XII yra pakeltas Rūmų Prelatu.

VYKSTA I BRAZILIJĄ Liet. šv. Kazimiero Kolegijos vicerektorius kan. Z. Ignatavičius ir šv. Rašto lic. kun. S. Baiginskis MIC Juos siunčia šv. Kongregacija į Belo Horizontę diecezijos seminariją profesoriauti.

KUN. PUPINIS SJ eina ekonomo pareigas Popiežiškajame Rytų Institute "Russicum".

KUN. LIUIMA SJ yra pakviestas profesorium "Gregorianum" universite-te Romoje.

PROF. Z. IVINSKIS Vatikano archyvuose renka istorinę medžiagą apie Lietuvą. Drauge su kun. dr. K. A. Matulaičiu MIC planuoja organizuoti rastųjų dokumentų spausdinimą.

VATIKANO RADIJAS jau penkis kartus į savaitę duoda lietuviškas programas, kurios yra girdimos ir Lietuvoje.

KUN. DR. KLEBAUSKAS MIC, baigęs studijas, grįžo į Š. Ameriką.

KUN. J. PETRĖNAS išemigravo į Jungt. A. Valstybes, pakviestas Creat Falls vyskupo.

Liet. šv. Kazimiero Kolegija įsigijo nuosavą vilą — ūkį netoli Romos.

STUD. JURGIO JAKAIČIO plaučių sveikata gerėja.

Viršuj: Vasario 16 Bogotoje. Dešinėje — kun. N. Saldukas ir dr. S. Sirutis, Kolonijos išteigėjai. — Vidury: P. S. Siručio dvare. Su skrybėle J. E. vyskupas Pérez, jo dešinėje kun. N. Saldukas, toliau dail. E. Kulvietis. Vysk. kairėje — ponai Vasyliūnai. — Apačioj: Lietuviai vaikučiai Vasario 16 ponų Siručių dvare.

"ELTOS" PRANEŠIMAS

● I pasiteiravimus, ar VLIKui yra žinoma naujai steigiamą organizaciją "Lietuvos rezistencijos santa r v e" (LRS), ar ji yra kuriama VLIKui pritaikiant ir kas ją kuria, — ELTA yra įgaliota paaiškinti:

1. Taip, apie "Lietuvos rezistencijos santarvę" VLIKas turi žinių. Bet jos steigėjai dėl tos organizacijos nėra nei taręsi su VLIKU, nei jį informavę.

2. "Lietuvos rezistencijos santarvės" steigėjų tarpe yra daugelis tų pačių asmenų, kurie anksčiau buvo organizavę VLAKE ir BDPS delegatūras.

3. Bet kurią skyrium varomą ir nesuderintą veiklą Lietuvos laisvinimo srityje — taigi ir "Lietuvos rezistencijos santarvės" — tenka laikyti Lietuvos reikalui nepageidaujamu jėgų skaldymu.

URUGVAJAUS LIETUVIAI

Montevideo lietuvių kolonija su Lietuvos draugais šiemet Vasario 16-tąją ypač plačiai minėjo radijo bangomis, o taip pat per spaudą ir visuomenės susirinkime.

Valstybinis radijofonas CX26 Vas. 16 lietuvių programai užleido pusvalandį, kur kalbėjo Kultūrinės Lietuvių-Urugvajiečių Sąjungos pirmininkas P. Martinez Bersetche, Lietuvos Ministras Dr. K. Graužinis ir L. Bendruomenės sekretorius Alb. Gubaragis.

Vasario 17 d. ta pati stotis sava iniciatyva transliavo lietuviškų plokštelių chorų ir muziką, o vasario 18 d. užleido beveik visą valandą Kultūrinės L.-U. Sąjungos suorganizuotai programai. Paskaitą apie lietuviškąją kultūrą lietuviškai skaitė K. Čibiras. Šios paskaitos buvo perskaitytos ir ispaniškai vertimas.

Buvo įdomi staigmena, tai Vaičiūno ir Brazdžionio ispanų kalbon išverstų eilėraščių deklamacija, kurią meniškai atliko panelė M. Fernandez Vicente. Įžymus gitaristas p. Carlos Ferreiro Freire paskambino keletą pasaulinių kūrinių. Artistai ir radijofono vedėjas, parodė tiek palankumo, buvo apdovanoję C. Veraxo knyga "Lituanía entre fuego cruzado".

Turiningą Lietuvos šventei pritaikintą programą Vasario 16-tą pravedė ir kitas, privatus, radijofonas CX26 arba Voz del Aire. Be minėtojo pirmininko p. Martinez Bersetche žodžio ir Lietuvos Ministro kalbos, specialia paskaita apie tautų laisvę ir demokratinių principų jėgą skaitė Urugvajaus Švietimo Viceministras p. Francisco Gómez Haedo. Jo turiningą paskaitą tikimasi atspausdinti. Šių radijo valandėlių suorganizavimu ypač daug rūpinosi didelis Lietuvos draugas, U. L. K. S-gos energingas pirmininkas p. Martinez Bersetche.

Dienraščiai: "El Dia", "El Bien Publico", "El Diario Español" įsidėjo Lietuvos laisvės kovoms paskirtus vedamuosius; tuose pat ir kai kuriuose kituose dienraščiuose buvo skelbiamos šventės minėjimo kronikos žinios ir rezoliucija — Urugvajaus lietuvių patriotų protestas prieš Tėvynės pavergėjus (į įdėdame atskirai).

Vasario 16-tą mieste matėsi ant diplomatių įstaigų įvairių valstybių vėliavos. Lietuvos Ministrą sveikino: Sv. Sosto Nuncijus, J. A. V., D. Britanijos, Brazilijos, Belgijos ir kitų šalių ambasadoriai. Urugvajaus Vyriausybės vardu atvyko asmeniškai pasveikinti Užs. Reik. Ministerijos Protokolo Direktoriaus p. Roberto Dominguez Gómez. Jis palinkėjo kuo greičiausiai atgauti laisvę ir nepriklausomybę. Ta proga Pasiuntinybėje buvo suruoštas kuklos pobūvis, į kurį buvo pakviesti žymesni lietuviškų organizacijų pirmininkai.

Visuomeninį minėjimą surengė Kultūros Draugija savo salėje Vas. 17 naktį. Po Ministro Dr. K. Graužinio ilgesnės kalbos apie tos šventės istoriją ir prasmę, kalbėjo dar p. Martinez Bersetche, misijonierius kun. Vl. Mikalauskas. S. J., L. Bendruomenės Komiteto narys P. Vikonis ir kultūrių pirmininkas J. Jazauskas. Mokyt. Stanevičienės paruošti vaikai pašoko tautinių liet. šokių. Programai vadovavo K. Vilkas.

Brangiosios šventės visuomeninis minėjimas buvo baigtas sekmadienį pamaldomis, kurias atlaikė ir švelnų bei turiningą pamokslą pasakė tik iš J. A. V. apsigyventi ir tarp lietuvių dirbti čia atvykęs minėtas jaunas vienuolis jėzuitas kun. Vl. Mikalauskas. Pamaldose dalyvavo Pasiuntinybės personalas ir didelis būrys lietuvių patriotų.

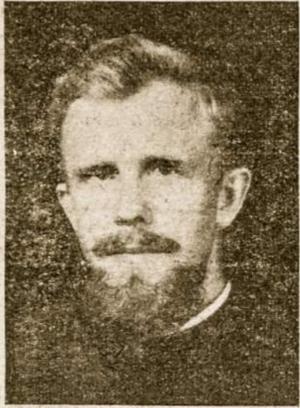
Visas Vasario 16-tos minėjimas buvo sklandus bei su pasisekimu pravestas. K.

URUGVAJAUS LIETUVIAI PATRIOTAI PRIES TĒVYNĖS PAVERGEJUS

Urugvajuje gyvenantieji lietuviai, mirdami Lietuvos Nepriklausomybės atgavinimo 33 metų sukaktį, išklause pranešimų apie tragišką būtų bolševikų okupaciją, kreipiasi į Urugvajaus ir viso laisvojo pasaulio opinią su šitokių pareiškimu:

Nežūrint griežiausio šalies gyventojų priešinosi, Sovietų Rusija užgrobė ir prievarta susovietino Lietuvą su jos kaimynais; pavergė jų gyventojus ir be atodairos ten vykdė nežmonišką tautų naikinimą-genocidą masiniu būdu.

Solidariai su viso pasaulio lietuviams

Naujasis Montevideo lietuvių kapelionas Kun. Vladas Mikalauskas, S. I. — Caigua 3711, Montevideo. Telef. 22-5221 Jis yra ir vyr. "LAIKO" atstovas.

ir laisvės draugais mes ypatingai protestuojame:

a) prieš žudynes, areštus ir nuolatinę plėšingą deportaciją mūsų tėvų ir giminių į Sibirą bei kitas tolimasias ir negyvenamasias Sovietų Sąjungos sritis, kaipo beteisūs vergus.

b) prieš priverstinę kolonizaciją rusais ir įvairiais azijatais, mūsų tėvų nuo amžių apgyventų žemių;

c) prieš mūsų tautiečių rusinimą, religijos persekiojimą; tautinės kultūros slopinimą ir visos sąžinės laisvės varžymą;

d) prieš priverstinę vedybas baltietims moterims, kurių vyrai negali sugrįžti į pavergtus kraštus;

e) prieš ūkininkų suvarymą į koncentracinio pobūdžio kolchozus, naikinant privačius ūkius ir elgetomis pavėrdint juos savininkus.

Zmoniskumo, laisvės ir demokratijos vardu reikalaujame:

kad okupacinė raudonoji armija, žiaurioji policija MVD, MGB ir kita turi būti paversta apleisti Baltijos valstybes ir kad būtų leista mūsų Tėvynės gyventojams demokratinį rinkimų keliu sudaryti savas vyriausybes.

Ši mūsų pareiškima nutarėme pasiųsti Garbingajai Urugvajaus Vyriausybei, Jungt. Tautų Organizacijai ir paskelbti per radio bei spaudoje.

URUGVAJAUS LIETUVIŲ KULTŪROS DRAUGIJA

"DRAUGU" BANKROTAS

Urugvajaus komunistuojantieji lietuviai, kurie dar nevisai susirėdę, paskutiniu laiku vis gausiau atsitraukia nuo vadinamo U. L. Centro ir jų laikraščio "Darbo".

Kaip aiškiausias to įrodymas yra paties minėto laikraščio paskutiniame numeryje toks nusiskundimas: "Nepalankių sąlygų spaudžiami tiek iš techninės, redakcinės, tiek iš finansinės pusės, šiemet tegalėjo pasirodyti tikslai du "Darbo" numeriai". Vadinasi, skelbiamas jau visokeriopas "draugu" bankrotas.

Padoriajai Urugvajaus lietuvių kolonijai nuo to, žinoma, tik geriau, ir niekas, išskyrus keletą gerai apmokamų Maskvos agentų, šito rusiško čiucelinio šmeižtlopio nepasigenda ir dėl jo likimo nesijaudins.

ATVYKO MISIJONIERIUS

Nesenai atvykęs misijonierius jėzuitas, kun. Vladas Mikalauskas susipažįsta su Montevideo ir apylinkių lietuviams, mielai kviečiamas apsilankyti lietuvių išeivių šeimose.

Būdamas jaunas, nuoširdus, kupinas idealistinės nuotaikos, tikimasi, galės labai daug tautiečiams patarnauti religinėje, tautinėje bei kultūrinėje srityje. Jis yra ir laikraščio "Laiko" atstovas Urugvajuje.

Misijonierius kas sekmadienį veda lietuviškas pamaldas (10 val.) Cerro bažnyčioje, savo patraukliais pamokslais ir laiškais į jas patraukęs gana daug ir tokių lietuvių, kurie anksčiau neateidavo.

MONTEVIDEO LIETUVIŲ PAMALDOS

Nuo vasario 25 d. Cerro parapijos bažnyčioje laikomos kiekvieną sekmadienį 10 valandą pamaldos lietuviams. Pamaldas laiko T. Vladas Mikalauskas, jėzuitas, kuris šiuo metu eina lietuvių kapeliono pareigas Montevideo mieste. Didžiąją Savaitę laukiama atvažiuojant ir žinomo misijonieriaus T. Jono Bružiko. Tą savaitę ruošiamas lietuviams kolekcinis ir pasirošimas Velykoms.

Lietuviai gausiai pamaldose dalyvauja ir gražiai gieda lietuviškas giesmes.

GABRIJADA

Sausio 3-4 dienomis trijuose Montevideo dienraščiuose pasirodė atsišaukimas į viso pasaulio lietuvius, pasirašytas "M. Gintauto, Kovojančios Lietuvos provizorinio prezidento egzilyje". Netrukus "Nervio" laikraštyje Nr. 31 išspausdintas Lietuvos pasiuntinybės, paaiškinimas, kas yra tas M. Gintautas ir jo atstovas P. Šacikauskas. Iš čia paaiškėja, kad p. atstovas už savo įgaliojimą p. Gabrį ir atsišaukimas jo vardu kompiulioja. Tikriausiai, plagijuoja. Tik šiuo kartu nuplagijavo ne Veraxą, kaip anksčiau, bet Einaudi, Italijos prezidento, atsišaukimą į viso pasaulio italus, vietojį italų įstatydamas lietuvius. Kas tiko prezidentui, kodėl turi netikti "provizoriniam prezidentui".

Kada šitas p. Šacikausko plagiatas buvo išvilkta viešumon, jis griežėsi naujos akcijos. Išsintinėjo redakcijoms ir radio stotims šapirografuotus raštus, kuriuose aiškina, kad Lietuvos pasiuntinybė esanti fašistinė diktatūrinė, jos žmonės esą naciai fašistai, jie atstovauja "nuverstam kraujuoto diktatoriui Antano Smežonos vyriausybei". Prie šio rašto pridėjo dar ir nuorašus įgaliojimo, pasirašyto Tautinio ir Gintauto, iš 1949. 1. 29, adresuoto Urugvajaus prezidentui. Tuo dar nesitenkindamas, redakcijoms, kurios jį buvo palietusios, išsintinėjo grasinančius laiškus.

Kas buvo ir yra Šacikauskas, buvom minėję Eltos biuletenyje. Bet kad jis eina išdavikiškais keliais ir kenkia Lietuvai bei lietuviams, kalta pirmoji eilėtas, kuris pasirinko kaip tik tokį frankį tenkinti savo liguotam ambicijom pridengtom skambiu "kovojančios Lietuvos provizorinio prezidento egzilyje" vardu. (ELTA).

PAŽANGI ŠEIMA

Juozas Cieslinskas su šeima neperseina pirkto gražų namą Montevideo miesto centre (Arenal Grande 2201), pora kvadrų nuo garsiojo bulvaro Artigas ir tik 4 kvadrus nuo centrinio pliažo Ramirez. Čia pat žymiausias parkas "Rodo".

Visa Cieslinskių šeima yra aiškūs ir susipratę lietuviai patriotai. Tėvas yra rūpestingas verslininkas, savo rankų darbu išleides abu savo vaikus į mokslą. Motina yra žymi Urugvajaus lietuvių veikėja, gera dainininkė. Sūnus Viktoras, baigęs aukštesnįjį mokslą, yra bene žymiausias Urugvajaus sportininkas — krepšininkas, dalyvavęs Londono Olimpiadoje ir kitose tarptautinėse žaidynėse. Duklė taip pat yra baigusi aukštesnįjį mokslą ir turi tarnybą miesto centre. Pp. Cieslinskai nuo pat pradžios yra "LAIKO" skaitytojai ir nuoširdūs jo rėmėjai.

Daugiau tokių šeimų išsivijoję! (Lk)

Lietuviai Šveicarijoje

Vasario 16 d. minėjimas. Lietuvos valstybės nepriklausomybės paskelbimo sukakties minėjimas Z ū r i c h e prasidėjo pamaldomis vasario 18 d. (sekmadienį), 10 val. ryto, Gesellenvereine. Pamaldas laikė kun. dr. J. Navickas. B e r n o lietuvių ir Lietuvos gyvena šveicariai susirinko Vasario 16 d. vakarą pas pp. Geručius.

Prelatas Kazimieras Šaulys Lugane. Šveicarijos lietuvių džiaugiasi, turėdami savo bendruomenės narių tarpe vieną garbingiausiųjų tautiečių — kun. prel. prof. Kazimierą Šaulį. Prel. Šaulys vienas iš trijų tremtyje gyvenančių Vasario 16 d. Nepriklausomybės Akto signatarų.

Kun. dr. J. Navickas, Šveicarijos lietuvių kapelionas, nuo pereinamųjų metų rūdėns apsigyveno Estavayer-le-Lac, kur dirba kaip kapelionas ir tikybos mokytojas Sacre-Coeur institute. — Kalėdų atostogas kun. Navickas praleido Romoje.

Panelė Birutė Šaulytė, paskutinio Lietuvos pasiuntinio Šveicarijoje dr. Jurgio Šaulio duklė, nuo pereinamųjų metų gruodžio 1 d. dirba Bazelyje kaip privatinė sekretorė pas prof. T. Reichsteina, kuris pernai gavo chemijos Nobelio premiją. Panelė Šaulytė kelis metus dirbo kaip direktijos sekretorė vienoje Bazelio laivininkystės bendrovėje.

Berne gyvenantieji lietuviai susirenka vieną kartą per mėnesį tarpusavio ryšiams palaikyti. Pobūviuose gausiai dalyvauja taip pat. Lietuvoje gyvenę šveicariai. Prieškalėdinio susijimo proga buvo surinkta aukų Diepholzo lietuviškajai gimnazijai 20 vokiečių markių. ("Šv. Liet. Žinios")

ROSARIO LIETUVIAI

MIRĖ GERAS LIETUVIS

Savaitę pasirgęs, vasario 26 d. Villa Diego mirė Povilas Miliauskas. Į Argentiną jis atvyko dar prieš pirmąjį Pasaulinį karą. Dirbo kaip dailidė prie gelžkelio ir yra pirmasis iš lietuvių, kuris užsitaravo pensiją. Turėjo jau 75 m. amžiaus. Paliko nuliūdusius žmoną Oną, dukterį Oną ir sūnus Antaną, Povilą ir Petrą. Jo žmona jau guri laikus sirguliuoja. A. a. P. Miliauskas yra prisidėjęs gausiomis aukomis prie lietuvių bažnyčios, pirmosios lietuviškos mokyklos ir salės statybos Avellanedoje. Paskutiniu laiku yra įteikęs auką Rosario lietuvių Bažnyčios Statybos Fondui. Jo yra į taisytas langas — vitražas lietuvių bažnyčioje Avellanedoje. Jis yra taip pat "LAIKO" Garbės Leidėjas.

Į kapines velionį palydėjo didelė minia ne tik lietuvių, bet taip pat ir vietinių. Lydėjo vietinės parapijos kapucinas Tėvas P. Palubinskas ir kun. Kaz-Vengras, M.I.C. Amžiną Atils!

SUDARYTAS BAŽNYČIOS STATYBOS KOMITETAS

Kun. J. Grišanui, M.I.C. kviečiant, jau yra sudarytas Rosario lietuvių Bažnyčios Statybos Komitetas. Valdvyčios sudarė: kun. Kaz. Vengras, M.I.C., Z. Stasevičius, G. Senūnas, J. Vajaga ir K. Liutkevičius. Į komisiją dar įeina šie asmenys: A. Latėnas, P. Daugis, S. Saračinskas, J. Papečys, A. Švarlys, P. Zekevičius, J. Stačiauskas, J. Lucis, J. Ryselis, J. Liutkevičius ir S. Pšibiliauskas. Nutarta tuoj pastatyti apie visą sklypą mūrinę sieną. Darbas numatomas pradėti jau sekančią savaitę. Visi rosariečiai kviečiami prisidėti tiek savo darbu, tiek savo aukomis, kad būtų galima nupirkti medžiagos ir tai, kas reikalinga prie šios statybos, kaip plytų, smėlio, kalkių ir cemento.

DAROMI PLANAI

Teko nugirsti, kad rimtai rengiamasi prie parapijos namo — Rosario lietuvių Centro — planų sudarymo. Numatoma, kad namas bus dviejų aukštų. Pirmajame aukšte bus nedidelė salė, kuri laikinai atstos koplyčią, kol nebus pastatyta bažnyčia. Rosario lietuviai nekantriai laukia tų darbų pradėjimo. Tada bus ir kur užėlti ir kur pasidėti... K. S.

VELYKŲ PAMALDOS

Visiems Rosario ir apylinkių lietuviams Velykų pamaldos bus Buen Pastoro koplyčioje, Laprida 2785, Virasaro kampas. Ypatingos Velykų pamaldos bus 10.15 val. ryte. Velykines giesmes giedos J. Stačiausko vadovaujamas lietuvių choras.

GRAŽIAI PAVYKO VASARIO 16.

Vasario 18 d., sekmadienį, visa kolonija puikiai paminėjo Lietuvos Nepriklausomybės šventę. Pamaldos buvo Saladillo bažnyčioje. Jas atlaikė ir atitinkamą pamokslą pasakė kun. Kaz. Vengras, M. I. C., o p. J. Stačiausko vadovaujamas choras darniai pagiedojo. Rosario Statybos Fondui buvo surinkta virš 200 pežų.

Po pamaldų buvo vaišės-asado. Negalima buvo tikėtis puikesnės dienos. Nuotaika buvo labai graži. Prie pietų kalbėjo S. Pšibiliauskas, latvių vardu kun. J. Grišans, M. I. C., ispaniškai kun. Bonono ir kun. Kaz. Vengras, M. I. C. Buvo taip pat gražiai lietuviškai padainuota. Visi rosariečiai patenkinti, kad šiais metais labai gerai praėjo ši šventė. R. L. Bendruomenė taip pat liko keli šimtai pežų pilna.

● Ona ir Julijonas Ryseliai minėjo savo 29 metų vedybų sukaktį. Ta proga Rosario Bažnyčios Statybos Fondui paaukojo 200 pežų. Iš viso jų jau paaukota 300 pežų tam pačiam tikslui.

● Jonas Šimkus Statybos Fondui paaukojo 2000 plytų. P. Karašinskas paaukojo 100 pežų, K. Šapalas — 50 pežų. Statybos reikalai po truputį juda.

● Iš Buenos Aires pas pažįstamus buvo atvažiuavęs P. Leitas. Jo garbei vaišės padarė p. p. Senūnai ir O. ir J. Liutkevičiai.

● A. Kalainis neseniai minėjo savo vardines ir gimimo dieną.

● P. E. Makauskienė, pasinaudodama atostogomis, išvyko į Kordobą.

● D. Stacevičiūtė, atsiskiusi nuo mokytojavimo, dirba Obras Sanitarias raštinėje. K.

P A D Ė K A

P. A. Švarliui už vaišes ir priėmimą, p. B. Švarlienei ir p. N. Švarlytei už nakvynę ir Rosario miesto aprodymą, mums viešint ir man dirbant Rosario mieste, reikiame nuoširdžią padėką. Leonidė ir Antanas Samauskai

P A D Ė K A

Nuoširdžiai dėkoju visiems Rosario lietuviams, mane gausiai lankiusiems man tris mėnesius besigydant ligoninėje. Lietuviškas aciū R. L. Bendruomenėi, sudėjusiai, nors prieš mano norą, piniginę paramą vaistams ir su aukotojų paraisais per Bendruomenės pirmininką S. Pšibiliauską man įteikusiai. Šis nuoširdus rosariečių gestas mane giliai sujaudino ir liks manyeje visada.

Jūsų P. Makauskas

Córdoba, 1951 vasario 12 d.

● Kilnus Montevideo lietuvis J. Muštekis Rosario lietuvių Bažnyčios Fondui paaukojo 50 ur. pežų, tuo įsijungdamas į jos geradarių tarpą.

COMODORO RIVADAVIA

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Tolimiosios Patagonijos lietuvių Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga vasario 18 d. susirinko Astros parke. Buvo surengti pietūs — asado, prie kurių parengimo nuoširdžiai dirbo visuomet lietuviškiems reikalams jautrus p. p. B. Zabulionis, Silūnai, Gasciūnas (jr). Minėjime dalyvavo pas p. p. Švenčionius viešintys svečiai iš Bs. Aires p. p. Zavickai. Po minėjimo vadovų kalbų skambėjo lietuviškos dainos, kurioms vadovavo viešnia p. Zavickienė ir p. V. Švenčionienė. Lietuviškosios sutartinės girdėtos ir autobusuose. Prie šventės organizavimo ir sukvietai uoliai dirbo patriotai, net ir vietiniam gerai pažįstami p. p. A. Brazauskas ir J. Švenčionis. Į susirinkusius entuziastiškai, nušviesdamas vasario 16 reikšmę, prabilo p. A. Kevėža.

Buvo pasiūsti sveikinimai ir pritarimas VLIKUI „Lietuvių Bendruomenėi Buenos Aires ir Lietuvos Pasiuntinybei Urugvajuje“.

PAVYZDYS ATSLIKUSIOMS SEIMOMS

Vasario 16 minėjimo išvakarėse skaitlingiausia C. Rivadavijos lietuvių kolonijos šeima pakrikštijo visus aštuonis savo vaikus. Tai buvo graži, nors kiek nudelsta, jų šeimos krikščioniška šventė. Po krikštynų buvo surengta asado, kurioje dalyvavo komodoriečių mylimas klebonas kun. Mendez, p. A. Kevėža, p. p. Jankauskai, p. p. Taujenskiai ir kit.

P. Laurelis jau seniai dirba atsakingoje vietoje Capataso pareigose, jo duklė Elena yra tarnautoja "Soc. Imp. y Exp. de la Patagonia", o kiti vaikai eina mokslus. Ši šeima davė gražų pavyzdį atsilikusioms šeimoms. Z.

Kordoba

BUS STEIGIAMS A. L. BENDRUOMENĖS SKYRIUS

Kiek teko išgirsti, jau ir Kordobos lietuvių sujudo steigti Ar. L. Bendruomenę, kuri turėtų sujungti visus geros valios lietuvius.

IŠOPERUOTOS DVI LIETUVĖS

Kordobos ligoninėje padarytos operacijos p. Muizytei - Staugaitienei ir p. J. Černauskaitei - Kuncaitienei. Mieloms ponioms linkime greitai pasveikti ir grįžti į savo šeimų židinius.

V. M. Bendinskai.

● Kun. V. Lečinskis sveikatos sumetimais persikėlė į Kordobą ir dirba vieną parapiją miesto centre.

● Garnys aplankė dvi lietuviškas šeimoms: ponus Elena ir Ant. Janulius ir p. p. Mogilus, palikdamas po sveiką ir gražų sūnelį. J. K.

MED. GYD. AUGUSTINAS LAUCIS

priima ligonius Dr. Mosqueira kabinete: pirmadieniais, antradieniais, šeštadieniais 8—12 val. trečiadieniais, ketvirtadieniais 13—15 val.

Chirurgija ir vidaus ligos L. ALEM 66 - Lomas de Zamora T. E. 243-0176

" Ž E M A I T I J A "

J. ir A. Burokų vasarvietė Ibcuy salose, mižninoškoje Parana upėje suteikia vasarotojui visus patogumus, lietuvišką virtuvę ir mandagų patarnavimą. Rezervuokite kambarius pas Sr. Sanchez Penuad agent. Florida 165 (Galeria Guemes) piso 5, esc. 529, T. E. 33-9584

NAUJA LIETUVIŠKA ĮMONĖ

S. L. A. darbuotojas Pranas Baltakis savame pirktime sklype, Leguizamon 2969, Buenos Aires, įsitaisė vamzdelių traukimo įmonę. Namų pirkimo ir naujos įmonės įsitaisymo proga naujasis pramonininkas vasario 24 d. suruošė vaišes, kuriose dalyvavo keletas dešetų jo artimųjų ir pažįstamų. Vaišėse buvo: Pr. Čepas su žmona ir dukterim, S. Pocius su žmona ir sūnumi, J. Šepetytys su žmona, J. Raudėnas su žmona ir sūnum, P. Raudėnas, p. Ursulė Sinkevičiūtė, p. mokyt. Alb. Rumšytė, J. Kazdaila, J. Trainauskas, K. ir J. Fijauskai, Ed. Siminskas, Pr. ir J. Vedečiai ir kt. Anksčiau p. Pr. Baltakis dirbo kaip dalininkas su p. Ant. Barzdžium (gyv. Alvarez Jonte 1675, Bs., As.) bet dabar atsiskyres įsitaisė savo nuosavą įmonę. Mūsų tautiečiui linkime geriausios kloties. Draugas P.

BAIGIA SVEIKTI M. ALIŠAUSKIENĖ
"Laiko" Garbės Leidėjai Marijai Ališauskienei Lomas de Zamora poliklinikoje vasario 26 d. buvo padaryta labai sunki operacija. Operacija pavyko gerai ir ligonė Dr. A. Lauciaus priežiūroje baigia pasveikti. Dabar gydomi savo namuose Avellanedoje.

● U. ir P. Sakalaukai, "Laiko" Garbės Leidėjai, su visa šeima beveik trijų savaitių atostogas praleido Kordobos kalnuose ir kovo 14 d. grįžo vėl į savo namus Avellanedoje.

REIKALINGA ŠEIMININKĖ

Reikalinga pagyvenusio amžiaus šeiminkė vienam asmeniui, gyvenančiam nuosavuose namuose. Šeimos stovis nesvarbu. Pasiūlymus laišku rašyti: M. Kuprevičius, Desvio Hardcastle Ing. White, F.C.N.G.R.

—ALGIRDAS MATUKAS, prieš trejetą metų atvykęs su tėvais į Argentina, neseniai baigė 2 m. elektrotechnikos mokyklą ir gavo elektrotechnikos specialisto diplomą bei Buenos Aires savivaldybės leidimą verstis praktika. A. Matukas ypačiai specializavosi kinematografijos srityje. Sekančiais metais jis visiškai baigs valdinę Elektrotechnikos Mokyklą ir gaus visas elektrotechnikos teises.

MIRĖ JURGIS ČEKANAUSKAS

Kovo 8 d. Buenos Aires lietuvių kolonija neteko vieno iš seriausių savo narių — a. a. Jurgio Čekanausko. Mirė Avellanedos sanatorijoje, kur buvo spec. Dr. Guarinioni priežiūroje.

Velionis buvo gimęs Šlepečių kaime, Salako valsčiuje. Į Argentina atvyko 1908 m. Praslinkus 3 metams, perėjo dirbti į Pietų Geležinkelio Bendrovę Sulaukęs 58 metų amžiaus, išėjo į pensiją. Jo sūnūs Antanas (miręs) ir Jonas yra vieni iš pirmųjų stambųjų lietuvių pramonininkų Argentinoje.

Velionis a. a. Jurgis Čekanauskas mirė aprūpintas šv. sakramentais ir buvo palydėtas gausaus artimųjų ir bičiulių būrio į Sarandį kapus. Laidotuvėse dalyvavo: pp. K. Deveikis su Ponia, Vl. Urbietis su Ponia, V. Andriuska su Ponia Dr. Guarinioni, P. Kismann, Julius Petronis visi giminių ir pažįstami.

Palaidotas nuosavam paminkliniam sklype tarp daugybės vainikų.

BALTGDŽIŲ NEPRIKLAUSOMYBĖS SVENTĖ

Kovo 25 d. Buenos Aires baltgdžių kolonija minėjo savo tautos nepriklausomybės paskelbimą 1918 m. kovo 25 d., kuris deka niekuomet nebuvo kitų pripažintas. Kaip žinome, nelaimingos baltgdžių tautos sostinė yra Minskas, tačiau gudų veikėjai vis dar tebedaro bent dvi fantastines klaidas: savo propagandos lapeliuose jie vadina istorinę Lietuvos Valstybę Baltgdžijos valstybe ir reiškia visiškai nepagrįstų pretenzijų į Vilnių. Reikėtų turėti saiko ir perdedant, nes kitaip visas judėjimas įgauna nerimto pobūdžio.

PAIESKOMI ASMENYS:

Reutas Juozas, Viliuštė Agota (Balkuvienė) ir Zabulionytė - Skuodienė Antanina. Dėl smulkmenų prašoma kreiptis į Lietuvos Pasiuntinybę, calle Juan Maria Pérez 2820 (Pocitos), Montevideo, Uruguay. Asmeniškai galima teirautis kasdien, išskyrus šventadienių, priėmimo valandomis nuo 9 iki 12 val.

Pasiuntinybė Montevideo, 1951 m. III. 10 d.

Pram. Kazimieras Deveikis, "LAIKO" Garbės Leidėjas ir Lietuvių mokyklos bei Salės rėmėjas, šiomis dienomis savo fabrike veltui atremontavęs raš. lentas.

NAUJA LIET. IŠLAISVINTI CENTRO VALDYBA

Kovo 18 d. katalikiškų, tautiškų ir kultūrinių — patriotinių organizacijų atstovai savo posėdyje išsirinko naują Lietuvai Išlaisvinti Centro Argentinoje valdybą. Valdyba pareigomis pasiskirstė: pirm. — Ig. Padvalskis, gen. sekr. — J. Gilvydis, protok. sekret. — agr. A. Santaras, propag. sekr. — Z. Juknevičius, jo padėjėjas — A. Bagdanavičius, ižd. — P. Sakalaukas, mot. atst. — U. Šilaikienė ir dv. r. vad. — kun. P. Garšva, M. I. C. Revizijos komisiją sudarė: B. Blumbergas, K. Misūnas ir P. Mainonis.

"BIRUTĖS" DR-JA PERSIRINKO VALDYBĄ

Moterų — Mergaičių dr-ja "Birutė" savo narių visuotiniame susirinkime š. m. kovo 18. vienbalsiai perinko senąją valdybą. "Birutės" dr-jos valdybą sudarė pirm. — U. Šilaikienė, vicepirm. — M. Sturevičienė, sekr. — U. Šėkienė, ižd. — M. Žekienė, vald. narės ir ligoninių lankytojos — M. Santarienė, O. Mainonienė ir A. Bubnelienė, koresp. — O. Bagdonienė, Revizijos komisija: A. Bagdonienė, M. Bendorinienė ir N. Paršelenė.

● Moterų ir Mergaičių Dr-ja "Birutė" gegužės 5 d., kaip kasmet, rengia Motinos Dienos minėjimą. Bus statoma Lazdynų Pelėdos įscenizuota apysakaitė "Motulė paviliojo" ir k. Veikalą režisuoją dramos aktorė B. Kerbelienė.

● Poniai Marijai Laucienei, dr. A. Lauciaus žmonai, Lomas de Zamora Poliklinikoje buvo padaryta gerklės operacija. P. Laucienė po operacijos baigia sveikti savo namuose.

Ar Jau Užsimokėjai "LAIKO" Prenumeratą?

Inž. Jonui Čekanauskui ir giminiams dėl a. a. tėvo Jurgio Čekanausko mirties gilia užuojautą reiškia Vl. Urbietis su šeima

Garbės Leidėją inž. Joną Čekanauską ir visus gimines, tėveliui a. a. Jurgii Čekanauskui mirus, nuoširdžiai užjaučia

LIETUVIŲ TAUTINIO ANSAMBLIO VAKARAS

Š. m. gegužės 12 d. įvyks pirmasis šiemetinis L. Tautinio Ansamblio vakaras. Pirmojo daly pasirodys Ansamblio choras, kuriam vadovauja pianistas Andrius Kuprevičius, ir antroji daly "Paparčio žiedas".

Liepos mėn 8—9 d. d. numatoma Ansamblio koncertas Montevideo mieste. Apart spektaklio miesto centre, Ansamblis duos koncertą per Montevideo radio stotį. Bangų ilgis ir laikas bus praneštas.

ATVYKO DVI LIETUVAITĖS VIENUOLĖS

Vasario 27 d. laivu Uruguay iš Š. Amerikos atvyko dvi vienuolės Kazimierietės darbuotės Lietuvių mokykloje Argentinoje. Ses. Dilekta Kriaučiūnaitė yra gimusi Š. Amerikoje, o Ses. Elenisa Buzaitė gimusi Argentinoje. Abi kalba gražiai lietuviškai. Uoste Seseris Kazimierietės sutiko visos čia gyvenančios ir jau seniau dirbančios lietuvių mokykloje Kazimierietės, kun. J. Margis, M. I. C. kun. K. Čekanauskas, M.I.C., p. p. E. ir P. Buzai, p. K. Deveikienė su vaikais, p. K. Čekanauskienė, kurios viešniais savo automobiliais parvežė, ir didelis būrys tautiečių, kurie sutiko naujusias mūsų kolonijos darbuotojas. Linkėtina Gerb. Seselems greitai ir gerai įsigyventi Argentinos lietuvių kolonijoje.

● Žinomas S. L. A. darbuotojas Simonas Eidietis pereitų metų gruodžio 17 d. buvo sunkokai susižeidęs, bet laimingai pasveiko ir nuo vasario 15 d. vėl gali dirbti. Šiomis dienomis buvo nuykęs atostogų praleisti į Montevideo, kur aplankė savo draugus p. p. Jusius, Bartašūnus ir Godus.

P A D Ė K A

Nuosirdus ačiū visiems, man esant ligoninėje, mane prisiminusiems savo maldose, parėmusiems dovanomis ir aukomis, taip pat aplankiusiems ar kitokiu būdu užuojautą pareiškusiems. Kun. V. Šimanskis, M. I. C.

P A D Ė K A

Nuoširdžiai dėkoju p. Kuprevičiui ir p. Žmuidino šeimai Bahía Blancoje už visokiariopą man duosniai suteiktą pašalpą praleidžiant man tenai porą vasaros mėnesių.

Dr. J. Mačernis.

SKELBIMAS

Vyresnio amžiaus vienšias vyras, turįs pastovų darbą Buenos Aires, nori apsigyventi lietuviškoj šeimoj su pilnu ar daliniu išlaikymu. Pranešti "Laiko" redakcijai.

PAIESKOJIMAS

Dzidoriaus Balčiūno, kilusio iš Ažubalių km., Kriauinių valsč., Rokiškio apskr., į Argentina atvykusio apie 1932 m., paieško Kazimieras Stašys. — Pranešti 26 de Marzo 3365, Montevideo.

ROBERTUI MANKUI 15 METŲ

Žinomo veikėjo ir Dr. J. Basanavičiaus vardo Lietuvių Centro perminikų vyresnysis sūnus Robertas sukako 15 amžiaus metų. Ta proga p. p. Mankū namuose, Cosquin 5323, V. Lugano, buvo surengtas gražus pobūvis — vaišės, kuriose dalyvavo malonių šeiminių artimieji, tarp kurių p. Kaz. Deveikis — Pipiras su šeima, p. Kaz. Maslonis su šeima, p. Kasparas Maslonis su šeima, p. Petrauskienė su dukra Birute, p. Vincas Norkaitis su Ponia, ir keletas jaunesnių sukaktuvininko draugų.

SKAUTAI ŠVENTĖ SV. KAZIMIERĄ

Lietuviai skautai, kaip ir kiekvienais metais, kovo 4 d. šventė savo globėjo šv. Kazimiero dieną. Iškilmingose pamaldose 10,30 val. visi skautai dalyvavo su savo vėliava ir per pamaldas visi priėmė bendrą šv. Komuniją. Visą laiką prie šv. Kazimiero altoriaus stovėjo Garbės sargyba.

Po pamaldų Lietuvių salėje įvyko iškilminga sueiga ir Kazimierų pagerbi-

Inž. Jonui Čekanauskui ir giminiams dėl a. a. tėvo Jurgio Čekanausko mirties gilia užuojautą reiškia. Kaz. Čulnis ir Ant. Geigas.

Inž. Joną Čekanauską ir artimuosius, tėvui mirus, nuoširdžiai užjaučia Kaz. Deveikis ir šeima

Inž. Joną Čekanauską ir artimuosius, tėvui mirus, nuoširdžiai užjaučia

"LAIKAS"

LAIKAS

"EL TIEMPO" Semanario Lituanos MENDOZA 2280, Avellaneda, Buenos Aires

Director responsable: Pbro. Casimiro Vengras. T. E. 20-9027 — Redaguoja Redakcinė Kolegija. Vyr. Redaktorius: Dr. P. Brazys. — Pinigus siūsti Administratoriui: Francisco Garšva. — KAINA: Argentinoje metams \$ 20, pusmečiui \$ 10.—, atskiras nr. \$ 1.—. Urugvajuje metams 4 Urugv. pezaí. Kitur — metams 2 doleriai. Norint gauti "LAIKĄ" ORO PASTU, prie metinės prenumeratos reikia pridėti: Pietų Amerikoje 1 dolerį, kitur 3 dolerius.

1951. III. 24

IV METAI

Nr. 42

mas, Atgiedojus Tautos himną, gražiai kalbėjo p. J. Vedečys, taip pat skautus sveikino p. Ig. Padvalskis, Liet. Išlaisv. Centro pirmininkas, p. agr. A. Santaras, Centro sekretorius, ir kun. Dr. K. Čekanauskas, M. I. C. Skautai pasveikino ir į padanges pakėlė Kazimierus, o skautin. V. Lesniauskas padėkojo p. p. Gasevičiams už jų nuolatinę paramą skautų draugovei.

Jaunesnės skautės pasirodė su scenos vaizdėliu "Leiskit į Tėvyne", kurį režisavo skautukė D. Noreikaitė ir pati vaidino Lietuvos Dvasią, o berniukų roles vykusiai suvaidino N. Povilonytė, D. Santaraitė, Z. Vanagaitė ir A. Miliauskaitė, mergaičių — A. Brazaitytė, O. Savickaitė, F. Mačiulytė, O. Masulytė, J. Vainolavičiūtė, A. Lesniauskaitė ir N. Dulitytė. Po to visi linksmi nusitėikė ir atsisgaivinę skirtėsi į namus.

BERISSO

VARGDIENIEČIŲ VISUOTINIS SUSIRINKIMAS

Berisso Lietuvių Savišalpos ir Kultūros Draugija "Vargdienis" šaukia š. m. balandžio 1 d. 9 val. ryto savo patalpose visuotinį nepaprastą narių susirinkimą. Bus svarstoma įstatatų pakeitimas Visi nariai kviečiami skaitlingai dalyvauti.

Korespondentas Pirmininkas Pranas Dulkė Jonas Baubinas ● Serga "Mindaugo" dr-jos darbuotoja p. Glemžienė, kuri paguldyta La Platos ligoninėje. Linkime greitai pasveikti ir grįžti vėl prie darbų.

GRAŽIAI PAMINĖJO LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖ

Vasario 25 d. Berisso lietuvių kolonija minėjo Lietuvos Nepriklausomybės 33-sias metines. Po pamaldų parapijos bažnyčioje įvyko pilietinis minėjimas "Mindaugo" dr-jos patalpose. Buv. gimnazijos dir. J. Vedečys skaitė paskaitą apie Lietuvos ir lietuvių padėtį dabartinėse sąlygose. Progai pritaikytus eilėraščius padeklamavo p. J. Stočkūnienės parengtos žinomos deklamatorės N. Marcinkevičiūtė, G. Ciurlytė, A. Šimėnaitė ir J. Trinskytė. Akordeonais pagrojo N. Baubinas, J. Baubinas ir Kazėla. Buvo sveikinimų ir kalbų.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ BERISSE

Po pasitarimo su Laikinuoju Organizaciniu Komitetu Buenos Airese kovo 10 buvo susitarta, kad Berisso Lietuvių Bendruomenė pradės organizuoti abiejų čia veikiančių savišalpių organizacijų atstovai: M. Tamoliūnas, A. Miselis, V. Stundžia, J. Mažeika ir J. Norvaiša. Kai tik bus paruošti ir užtvirtinti Bendruomenės įstatatai, bus šaukiamas susirinkimas ir renkama apylinkės valdyba.

● Prieš trejetą metų atvažiaves Argentinon tremtinys A. Miselis baigė statyti nuosavą namą ir, kai tik įves elektrą, su šeima persikels į jį gyventi. ● Žinomas "Mindaugo" dr-jos darbuotojas V. Stundžia rengiasi padidinti sava namą, pristatydamas didesnę salę.

Inž. Joną Čekanauską ir gimines dėl tėvo Jurgio Čekanausko mirties nuoširdžiai užjaučia Inž. Jonas Ramanauskas.

Brangiajam tėveliui mirus, Inž. Joną Čekanauską ir jo artimuosius gilia užjaučia Julius Petronis

A. a. Jurgii Čekanauskui mirus, jo sūnų inž. Joną Čekanauską ir artimuosius užjaučia

Dr. A. LAUCIS su žmona ir E. RADIONOVAS

FRANQUEO PAGADO Concesión N° 4289 TARIFA REDUCIDA Concesión N° 4015

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 318870

PAIESKOJIMAI

J. Žiukas (Box 3, Coniston, Ont., Canada) paieško savo kaimynės Joanos Zulonaitės, kilusios iš Kupiškio valsč., Panevėžio apskr.

Stefanija Ankudavičius (23 Elgin, Hamilton, Ont., Canada) paieško savo sesers Antaninos Zabulionytės Skuodienės, į Argentina atvykusios apie 1931—32 m. ir anksčiau gyvenusios Rosario mieste.

Kam žinomi minėti asmenys, prašoma pranešti "Laiko" redakcijai.

A. A. ZIGMANTA ŠIRVINSKA PALAIDOJUS

Š. m. kovo 6 d. savo namuose, Villa Sastre Temperley, nuo širdies smūgio, sulaukęs 54 amžiaus metus, amžinai užmerkė akis Zigmantas Širvinskas. Velionis yra kilęs iš Vilkių km., Panemunio valsč., Rokiškio apskr. ir į Argentina atvykęs 1927 m. Jis išdirbo 21 metus Compania de Electricidad Cade elektros laidų mechaniku. Lietuvoje liko velionies motina ir dvi sesutės o Argentinoje jo gyvenimo draugė Emilija Pumpulytė. Velionis Širvinskas buvo susipratęs lietuvis ir visų tautiečių gerbiamas.

Kovo 8 d. Z. Širvinskas buvo palydėtas su religinėmis apeigomis, kurias atliko kun. K. Čekanauskas, pašventindamas amžinojo poilsio vietą, į Lomas de Zamora kapines.

Lai buna tau, geras lietuvi, lengva išsėtis svetingoje Argentinos žemelėje!

J. Stasiulevičius.

VIESA PADEKA

Aš ir mano vyras reikiame nuoširdžią padėką p. Dr. A. Laucii, kuris mane priruošė sunkiai operacijai, parūpino poliklinikoje lovą, asistavo prie operacijos ir dabar baigia mane gydyti, taip pat jo žmonai p. M. Laucienei, kuri rodė man didelį nuoširdumą, kasdien su savo vyru mane ligoninėje lankydama. Taip pat nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie mane ligoje lankė ir suteikė pagūdus, ypatingai T. T. Marijonams, šv. Kazimiero Seserims, daug mums nelaimėje padėjusiems M. ir P. Šantarams ir Damutei Šabūnaitėi, mane lankiusiems broliui N. Vijiūniui su šeima, A. Santarui su šeima, sūnui Juozui su šeima, Vl. ir J. Marenholcams, O. ir P. Mainoniams, A. Simanavičienei, P. Leonavičienei, A. ir K. Ališauskams, V. Mačiulienėi, Savickienei, Stacevičienei, Kuojienėi, Matulionienei, Buzienėi, Marenholcienėi, Šilaikienėi, Miliauskienėi su dukrele, A. Baltrušaitytei, Grigaliūnienei su dukra, N. Povilonytei, A. Savickaitėi, Džlugytei, N. ir A. Paršeliams, Paliukienei, Bačianskienei, Paserbskienei, B. ir B. Gokams, Stalioraitienei, Timinskienei, Sturevičienei su dukrele, J. Skurauskaitei, A. Ališauskiui, Kazeliūnienei, Gibavičienei ir kiitiems.

PADEKA

Uuoširdžiai dėkoju visiems, kurie prisiminė mane nelaimės valandoje, mirus mano gyvenimo draugui. Ypatingai dėkoju Klemensui Balčiūnui (sūnui), Ramon Ferreiro ir Juozui Deveikiui už laidotuvį sutvarkymą. Onytei Rahaitei ir Jonytei Zurbaitėi už aukų parinkimą, kun. K. Čekanauskui už religinių apeigų atlikimą ir visiems giminiams ir kaimynams, palydėjusiems velionį į amžino poilsio vietą bei prisidėjusiems tiek moraliai, tiek materialiai skaudžios mano nelaimės ir gilaus liūdesio valandoje. Emilija Pumpulytė-Širvinskienė.

PADEKA

Uuoširdžiai dėkoju visiems, kurie prisiminė mane nelaimės valandoje, mirus mano gyvenimo draugui. Ypatingai dėkoju Klemensui Balčiūnui (sūnui), Ramon Ferreiro ir Juozui Deveikiui už laidotuvį sutvarkymą. Onytei Rahaitei ir Jonytei Zurbaitėi už aukų parinkimą, kun. K. Čekanauskui už religinių apeigų atlikimą ir visiems giminiams ir kaimynams, palydėjusiems velionį į amžino poilsio vietą bei prisidėjusiems tiek moraliai, tiek materialiai skaudžios mano nelaimės ir gilaus liūdesio valandoje. Emilija Pumpulytė-Širvinskienė.